Контрольный экземпляр

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашаrlхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlайн обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советен Министрийн Советен орган («СВЕТ»)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 99 (4840). | Е Р А, 19 август, 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадуьл 1923 шера дена

РЕСПУБЛИКА КХАШКЕИ ФЕРМАШКЕИ

Хургболча хьуькъама йоакхо ю

Гуьрахь дуьйна алсам лаьцна хьуьнаш кхебара Iалашьяте лоьрхlаме ду зябь агротехнически лоацца лаьна ахар. Цу rlуллакха эгар дикагlа йола ха август бутт ба. Из болх беш ба вай республика колхозий совхозий механизаторий. 16 август тlаккхоаччал 21 эзар гектар ааби лаьрхlа лаьтта аьхадар шар, плаках 16 процент да из.

Йоагlача тайпара йоакхо ю цу гlуллакхе Ачхой-Мартана районь механизатороша. Планаrlа аха деза 7850 гектар долча, хlанзале 3100 гектар лаьтта аьхад цу районе механизатороша, планага дилача 41 процент кул ях. Гудермесски районе колхозашей совхозашей аха дезачох хlанзале 40 процент аьхад.

Цхьабакхь, ерригача районашка из болх цу тайпара дика лела ала йиш яц. Дикка ха яьннай гуьрахь йийна культураш чуйийца; ча а дьагулдаьа, баккъа, лаьтт ахара балхаш массанахьа дика вlашт тlехьдаьхадац.

Из болх во лелара цхьанкха а бахьан даца Грозненски, Надтеречни, Наурски, Урус-Мартана, Шелковской районашка. Грозненски районе бовхчашка аха дезачох 9 процент лаьтта мара аьдадац.

Юртбоахама вуахьегамхой, специалистий керттера даккар да из болх сихбар, агротехнически лоацца хила чакхбаккхар.

ЗАЬБА ЛАТТА АХАРАХ ЙОЛА СВОДКА

(16 август тlаккхоачаш)

Районаш	
Ачхой - Мартана	41
Ведана	—
Грозненски	9
Гудермесски	40
Малгlабика	22
Надтеречни	12
Наьсарен	15
Наурски	18
Ножай-Юрта	—
Советски	13
Сунженский	20
Урус-Мартана	11
Шаьра	30
Шелковской	—
Ерригача республика	18
Юрта боахама министерства колхозашей совхозашей	18
«Скотопром» совхозаш	29
«Грозвино» объединене	6
«Консервплодовощ» объединене	22

ШУРИЙ ТОАТОЛАШ ЛЕКЪАД

Хlара шера бlаьста йоаллаце а Сийна кхера ихача моттиге хlаполх «Назрановский» совхозе Аьтаге юртарча отделене доахан. Тlаккха дуцха ха яалаеха бахьах тоалу уж хайа ораш, хьаснаш, довкъаш. Шурий «тоатольгаш» ансто доалу. Цу хана кхоачашъю доахан лелаераша Iай доакъар ца хоъаш е кхидола хlама юкъе дола кхоачаш ца ец йиса планаш. Цу аренашкара шолгlа доале беркат довзаналь цунга «атунсаш» дlаьха Iе доаха доахан лелаераша. Хlаьта цу шурий хьасто пар дагардар кхоачаш а ду. Цхьабакъда, укх шера фермаш эттара чlоагlа шурех йиза хила езачe хана дежа дlадаха доахан чукхяйтта чоежаш а долаш юкъадоагlа. Шамараш ях-даьса хул. Цу хоалча моттигашка а кхаьчай йоккал. Дом гlет дукха ца йоацаш мехаца теркаш баьцаш лаьттача. Йовчаш хулача хане паччахьалкхенна ферма хlара денна дlателаш хинна 36 центнер шура хlана 19—20 центнерага кхаьчай. Укх пятилетка хьалхарча шерара заданий ферма кхоачашъергаа хьача теша хала да, нагахьа сайна цхьа эргалон нах тlабаккйтта хlама ца хуле. Хlаьта из ний хургбола белгало хlанзарчоа укхаза гуш а яц.

Лоадуа аьлча. Сийнача кхерийчарча моттигашка Iаламо хьайбашта баьца Iоалхьаво аьь зе гуш да, Шийта тийше дита шурий «тоатольгаш» лоацъадад ло. Берригаа бекх цунна дlатlа билаб. Вечхаза дала, хlаьта ший гlалат «тоаде» туfаш — из а дац, ишттa цхьаза оацал йолаш да из.

Хlаьта из шийна хамаьршал лаьтlаьаьча оаргагlаали, из заш дола зе юха тоха Iеме саг а ва. Хlаьта а цхьабола цих деррига шоай гlуллакхаш цунах тийша дита а дите Iохош, из сийна болла «тевшам» моллагlча оагlор ерабоа ховш ца дий.

Укхаза а хилар ишттa. Морх камаьршьенийн каст - кхета догlа тlадамалr а тосс бца шортта хургья аьнна арrlенашка шоай доахан дlа а такийта шоай кхыдола гlулакхаш де болабелар отделене кулгалхой, хьайбай боахамо белхтохчаме специалисташ. Сийнача кхерийча доакъана «бьыцарча конвейера» дита бlаь гектар доагlа аьтта яовь чакхбаллалш фийг дlа ца буъш уллар кхычахьера хьажкlаш гонал тlехйоалаш лаккхарна латташе а. Доахане уж юьаогъац талах кхаьча латте а, хlаьна аьлча ховхача баьцал чамбоалешагlа хьайбашта хеташ хlама миччa, аьнна хетар агрономашта а зоотехникашта а. Цу массанена а ишттa хетача хана ферма заведующий Абадиев Руслан а вацар хlана доах из гlулакх тlехьа аьнна дуьхьале ци.

Юкхера а «посевной кампании» тахханьнанай аьнна рапорт деначул тlехьа шортта къайлагlа хьаро - хьно яхаш тейераш юкъе а ээаш вlаннра хьажкlаш. Бокъонца уж лаьтта кlалхара хьалкъеда а ялалехь эттача йовкало мелъчь, мерца Iоматар ахийтар ика. боаца лораалгаш. Хlана цхьан шеера нiттlа улл из лаьсса лаьтта. Ишттa ейра «посожник» яхача доакъара дlайийна хьажкlаш. Из Iалама гlалат дац. Ший хана дlайийнахьлаpe доза хьатlаьаргъар, ниа болергбар, къайбашта цух хьожхеде шортта хlама хургъяр.

Из дlадаьана хlийз да. Лаха, тахка хала да. Бала лайза бип, Кхыйола торо лехача дикагlаар. Из торо я — дегlа эшалуш лаьттача, шамараш оздлениача деттача доахана укх лоархlамерa денойша ма дуъа тайп-тайпара лоакъар хилийтар. Укхаза массанейа а хов дарна из мел доагlа а малагlа доагlа а. Бакъда, дlалушaм дац. Дийнахь хlара беттача Iетта 70 килограмм хийлал аьта мошa хьажкlаш йоагlа. Укхаза 18—20 килограмм мара дац. Уж а силоса лаьорlа дlайиначе хьажкlех ха а этташ 5—6 километр гаьнара хьа а кхухьаш тел. Лаьтта леладелхошн из доакъар а теплийгаргаашр дарна шоаш баьлча: дlайийнача тьажинйн гектарашка хьежна оттайй сарна силос чуйолла заданн. Нагахь сайна ферма ший лаьтта, шой техника а йолаш хилла аттагlа хургдар из гlуллакх. Суьжарча бляхайолча колхозашка ишттa бувьшайа фермаш кхычарел дуккха дикагlа хьалаш тlа а. Хlаьта а из дош Наьгаре чlаназарчоe хьовваш дац.

Хlаьта а из йоагlаргlолча хане - замак хlама да. Хlана вай дуацараш доакъар ца тоъарна (эхь да укх саяпача хана из дош алийтар а!) шура, хlаьта шоай дегlа эшам беш хьалоагlа дотта доахан да:

— 70 килограмм-м хан соля кхыв бlалла хlама деше 40—50 килограмм бааьцара доакъарана цхьа тоха цхьацца килограмм мукъа комбикорм, хилча массехк ди далалехьа нийса ях шура Iоагlатохаргъяр тха доахан, — йоахар ферма заведующе. — Кхы мел долча хlаманна сагота вацар тхо. Массанена а ма хой тха фермера доаркаш Барахоева Лемка, кхыбараш мел лакха гоаал йолаш а шоай болх хьабе ловш а нах ба. Хlаьта а цу доакъарца гlуллакх вlаштlехьдоалаш дац тха. Цхьаьнне «распоряжени» лу хьале аьле, шоллагlчо из юха кlалтlадоахx.

Дикагl кхетаргйолаш аьлча, хlанзехьа а дарц а дьукха масса йолча шоай боахама эесной ниаа пахьатарра гlерта а гlерта шоай тlехьабиса хьайбай боахам аттача баккха дарха бац «Назрановский» совхозе, КПСС XXIV съезде бийца теркам бац цунна укхаза тlабохийтар. Из хоаргда бархl бутт чакхбале массехк ди мара дисинояацаш а кулг дlа ца тохаш латтача бaзех а. Де хlама, ремонтий балхаш шортта да укхара. Дlадаьача Iай шиараш, Iаьсий чудоахкача помещене цу укх шo бeш бийсаш нийслора. Кlийле цемента уилар бахьан долаш из ходдаш кlалара шенал хьал а латташ лазараш хулаш дукха Iаьсий доьра укхаза. Из тентини а ше хилача тайпара латташ я. Хова ха из: укх сахьати гуйра кlоарт а сина йокъонца шёлал ела совхозе гlишлой участко тахан-кхона а чьха ахьа-ша хьастам теха «багар» а дах латтайтаргьй, из Ишттa хьадоагlа ца укх массехк шера.

Ишттa хьал да хlана Аьттеюртарча фермагара дар. Совхоза партком, дирекци, профсоюзий организаци хlаьнле а оарцагlа ца йоале шера итогаш ло хургья. Уж оарцагlбальча, цу ферма хьалха кинна сий юхаметта оттадича, цига култалле вахача ньона коммуниста гlо а деш. Эшача метте из нийсача ховкъа а воекхаш из лоархlаме производственни участок ейр ловш яаьу. Хlаьта хьайбай боахаме кlезаита мукъа тахан цук вахаре хьалхашка уттголеча лекхирашка хьежжа творчески эргалонаш юкъе кхакъа ха ециар хlензар яр аьнна хеташ а яаьу.

М. ЦОРОЕВ.

Наьсарен районe юрта боахама управлене инженер.

Лемика бахха говзал йолаш бехкхе ва Грозненски ремонтно-механически заводa электросварщик Крайбент Матвей. Цa бехболх дикка гlалат доацаш хул, хlаьта сменни заданеш дими тlехкхоачашъю. Цунца заводе вееррийн ва Матвей.

И. ХАКИЕВА сурт.

БЕРРИГА НИЗ — ДОАКЪАР ДУКХАГlА lАЛАШДАРА

Доакъар Iалашдар юртбоахама къахьегамхой керттерча декхарех цаl да, аьха дlадоалаш латте а хlена а дукха торонаш а цу гlуллакха республика боахамашка. Кхоьллагlа, дикаллагlа буц хьаккхар, ялт чуйицача лаьттапкара чаьрlаш дах дlаоттaлар, хьажкlий силос йоллар — уж дерригa балхаш доацачa хана чакхьда деза. Тlаккха республика ерригача фермашка тоъал доакъар хургда.

Ерригача республике гlолла 16 август тlаккхоачаш дlадахача шера хамачул дикка дукхагlа йол, ча, витаминий болца хьоар Iалашдаь, ишттa дикка дукхагlа елий силос, сенаж.

Дале а белгалде деза доакъар Iалашдара балхаш цхьабокха районашка во долалга. Масала, хьаоаргъа вай Ачхой-Мартана, Наьсарен, Сунженски районаш. Планагl лаьрхlачул ях а яц цига Iалашдаь йол. Грозненски, Гудермесски, Шелковской районашка доакъар кийчдара план 81 процент кхоачашдьай. Белгалде деза Наьсарен, Ачхой-Мартана, Сунженски районашка а цу тайпара из болх дlабаьхьара эша доррига хьалаш тlаналга.

Доакъара база чlоагlьяра доархlаме гlуллакх да ялат чуйийцарча тlехьатlа хиса, дерригa чу хьагулдар... хьалха латтача бохамашка из болх чакхбаьккха дукха ха я. Хlаьта Гудермесски районе дерригача чах 59 процент мара хьагуллададац.

Республика колхозашка, совхозашка 5877 тонн витаминий хьоар кийчдаьд — дlадахача шера хинначул 1,5 эзар тонн дукхагlа. Юха а цифрашка хьажарга вай. Ачхой-Мартана, Наурски, Шелковской районий боахамаш из маьхера доакъар Iалашдара плана тlехьаоаччашъай, хlаьта Сунженски, Урус-Мартана, Шаьла районашка ашачох ах а кийчдаьдац из доакъар. Уж балхаш сиха да дой дарглаш.

Ховш ма дарра, догlаш ца делха дукха ха дилярах воча хьалашка латт кхашка хьажкlа. Механизаторий керттера дехкар да доакъдалалехьа из доакъар чуэнар, цох хьайбашта пайдана кургйола силос йоллар.

16 август тlаккхоачаш доакъар Iалашдара йола СВОДКА

плаката дилача проценташка

Районаш	Йол	Ча	Силос
Ачхой-Мартана	47	96	114
Ведана	62	121	—
Грозненски	80	64	58
Гудермесски	81	59	57
Малгlабика	58	89	—
Надтеречни	117	134	—
Наьсарен	47	21	—
Наурски	61	75	103
Ножай-Юрта	65	62	—
Советски	58	80	—
Сунженски	39	71	42
Урус-Мартана	54	60	39
Шаьла	64	100	42
Шелковской	73	96	129
Грозный	58	55	—
Ерригача республике гlолла	66	71	74
Юртбоахама министерства колхозаши совхозаши	63	69	75
«Скотопром» трест	76	62	63
«Грозвино» объединене	117	103	—
«Консервплодовощ» объединене	63	137	37

Мехка гlолла

ХИХ А ЦlЕРАХ А КХЕРАЦ

КУРСК. (ТАСС). Курски резинотехнически изделий заводе арахийца транспортерни ленте хих а цlерах а кхераш дац. Рудникашкахь шахташкахь лаьрrlа дешаь да из.

1700 миллиметр шорал дола лента цlера дукъалетташ йола резина смесь а таха дьд. Чlоагlа хилийтара металлически тросашца арматура яй цунна.

Хlара кхы а шарагlа дола конвейерни лента арахеце кийчлуш а заводе коллектив.

МЕХАНИКА САВЧЕНКО МАШЕНАШ

МОГИЛЕВ. (ТАСС). № 12 болча Могилевски гlишлошъеча тресте механика И. Савченко кулгел а даш новаторашa яьъача шемагlа лелача машена цхьан сменагlа ши бlаь квадратни метр гергга мозаикин уй шьэрду. Заводе арахийцача цу тайпарча машенаш дукхагlа бола бу цо, лелаш а тагlа я.

Хlана механико цу машена цхьакха а вариант яьй — хьаларчу lоахха кlагагlаш хlамагlан а яа. Из агрегат ата... хlамагlа шинхь а эзаж гlара эзаж тlа хьа йиш я, хlаьта цу сахьате вlаьшагlа елла а бова. Гаьнара бола бай машенаш.

Тхьаь тахь цу да Иван Платоновиче городе гlишлош тьоахъю. Из а шоалхьа укх рационализаторски предложене автор.

ГАЬНАШ ДlАЙОГl... АВТОМАТО

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Цу агрегато дlайогl гаьнаш. Цуьнца болх беш ши саг мара вац — операторий тракторист. Операторa приемни устройства цу йоа цьаа эзар пав бlаьн семенец чуйоалла капронови кассета, цул гlехьагlа автомат болх бе йоалйо. Тахнаьшa цьаьнника цо гаьнаш дика дlайоагlашга.

Цхьан сменагlа агрегато 9—10 гектара тlа дlайогl 30 эзар гаргга — хlанзарча машенал шоазза дукхагlа. Моллагlча тракторацa болх бе йиш йолаш а я.

Автомат хьяьй хьун боахама Дальневосточни Iилма - тохама институтa специалисташ В. А. Полевщиков М. П. Мазуренко. (ТАСС).

КОЛЫМЕ ГЭС ХЬАЛЪЕРГЬЯ

МАГАДАН. (ТАСС). Нна болча Колыма ятача хьалбаседен ян йисте, 62-ча параллела тlа хьалъяй Синегорье яха хола цlи йола поселок. Вай мехка массе а ми Iштера нах гулбеннаб укхаза. Цига ба Украинай, Белоруссей, Казахстанен, Гуржегlенн, Латвий Киргизий вахалаш. Гаьнача а шийлача а Колыме уж баьхаб йоакха гидроэлектростанци хьалъе.

Массехк шу хальча тогlа хьалъяьча 130 метр лакха йолча плотина дlакъовларгlа Колыма, цига хьахургьа миллиард 14 м³ хий чуйола водохранилище. Станце керттера эзаш коаргlа лаьттан кlал хургья.

Колымски ГЭС-а хьалхара агlа 1976 шера хьалъергья.

Хьалйиса йолаьй Средни Азе йоккхагlчарех йола Торгуга...ски яха водохранилище. Бlаь миллион кубически метр хий чулача цо торе хулийтаргья Киргизе, Узбекистана, Таджикистана 12 эзар гектар тlа хий хилла.

Ткъерий лоамашка гlолла аьккхача ткъесте километр дlаьхача каналачу гlолла водохранилище чухьидла Исфара хий 250 гектара хулаш... боаь, цул бух хий къайлабьаьккхаб. Кхы а 400 гектара тlа полиэтиленови пленка Iойилла ецнш ба гlйшлошъерий. Цо тоаб хулийтаргья фильтраци тlаьккхаро чоакх тlара шера 25 миллион кубически метр хий кхоле.

Кердача пятилетке хий дехна лаьттан тlа колхозашеи совхозашеи кхеберга болабь, алат. сом.

СУРТА ТlА: полиэтиленови пленка тlа лаьтта гlатоссаш латт.

ТАСС фотохроника.

Г. ЮРЧЕНКО.

ГlИШЛОШЪЕЧЕН МОНТАЖНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОШТА РСФСР ЗАСЛУЖЕННИ ГlИШЛОШЪЕР ЯХА СИЙЛАХЬ ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Гlишлошъяра даькъе дика хlамаш карагlдаларах РСФСР заслуженни гlишлошъер яха сийлахь цlи лойла:

БЯНОВ Серафим Петровичa — Нохч - Гlалгlай АССР «Гидромеханизация» тресте земснаряда машиниста.

ПОНОМОРЕВ Евгений Михайловичa — Нохч - Гlалгlай АССР «Гидромеханизация» тресте земснаряда машиниста.

ХАСАБЯН Рубен Хачересновичa — Нохч - Гlалгlай АССР «Монтажтермоизоляция» тресте Грозненски специализированни управлене начальника.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1971 шера 6 август.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1971 ш. 18 август № 176 г. Москва.

Новкъостий Советски Гервзашкарча Низий тlемахой!

Новкъостий летчикаши штурманаши инженераш а техникаш а, гlемен гражданскии авиаце специалисташ, авиационни промышленноста болхлой, ДОСААФ спортсменаш - авиатораш!

Новкъостий советски авиаце ветеранаш!

Тахан вай хилаьъон цуй майрача Гервзашкарча Низанен дезху СССР Фегарча Флота ди. Башхаликача хана, берригача советски наха, Эскарен Флотен тlемахоша КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъяра чlоагlа хьинар айдена къахьегача хана белгалдоакхд из ди. Берригача мехка шерра дlахьоржой ийслагlача пятилетка хьалхарча шера заданеш хана хьалха кхоачашъяр, производства эффективность лакъяр, Iилма-технически прогресс сихъяр къахьегама ойсарле айъяр лакха темпаш Iалашъяр дуьхьа лелаю социалистически ихь. Дlадахча ах шера керда рубежаш яьлай. халкъа боахам дегlаболабеча, халкъа вахара хьалхи культурни боарами айбеча. Советски паччахьаллкхен экономически оборонни низ чlоагlбеча.

Чоалханеча дунен хьалхашта юкъера чьалашка лел коммунизм хьалъяра йоккхий планаш кхоачашъяра советски халкъо лоаттабу къовсам. Империалистически агрессиони низаш дуьхьал латт дунен халкъашта юкъера кхоьлнам кlизъдбара, цар новкъарле ю европейски кхерамзлен дешаш къоастадара, дунен тайп-тайпарча районашка тlема кхуврчаш лоаттадеи шердеи гlерт, чьаьлхьено дунен керда тlом хьоабара кхерам юйьа бахьаш йола милитаризм.

КПСС XXIV съездо хьоаттаь машарен дунен халкъашта юкъера кхерамзлен бахьан долаш, халкъий кортамукъален долами бахьан долаш лоаттабеча йоасама программа лерра чакх а йоахаш. Коммунистически партен Советски правительство шоай де йиш йолаш мел йола хlама ду дунен империализма агрессиони гlуллакхаш тьагундахара юьхагlдахара дуьхьа. Цаьи шоай теркама юьхьмоттиге лоаттаду Эскарен Флотен тlема низ айбаре дешаш. Советски тlемо авиацийн, СССР Гервзашкарча Низий берригa тайпаш а санна, хlамарча тlема техникаш гервзаш кийчъеш я, башха-дика тlема кадраш я цун. Тlемахой - авиаторий дог тlара патриотизм, боарам боцаш чlоагlа уж Даьхенна, коммунизма идеалашта мутlахьа хилар гуш да тlагlертта къинаре къахьегача, оlланн тешаме шоай тlема декхар кхоачашдеча. Тешаме лораду цар вай Даьй-мехка Фегара доазонаш. Эскарен Флотен берригача тlемахошна ихьан мугlаре а атта фе дораб советски халкъа маьрша беркате къахьегам, боодольнаш карагlдьнна сийлахь-доккха хlамаш.

Керда карагlдаьнначa хlамашка шоай цlейх кхаьчаб советски авиационни промышленностеи гражданскии авиацеи хьалхетаи ДОСААФ спортсменаш-авиатораш.

Аз новршад а дув, дахкьа дувн шун дерригача халкъа юкъара цlий — СССР Фегарча Флота Ди.

Тlема говзал эргайоахаш товеча, дисциплинеи вlаштlехьаалари чlоагlаеча, доакьойи соединенейи тlема майо лаккхеча дlахо толамаш доахалда тlема авиаце личнии составо.

Даьй-мехка авиаци дегlайоалаеча керда хlамаш карагlдуьлла, вай Даьхен ираза къахьегача декхарий толамаш доахалда авиационни промышленностеа гражданскии авиацеи болхлоша, ДОСААФ авиатораша.

СССР Фегарча Флота Ди белгалдоаккхаш АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

Тахан 1971 шера 18 августа моттигерча хана 21 сахьат даьлча цlей вездеш фейерверк йоала вай Даьхен столице — турпалча горде Москве, союзни республикий столицашка, турпалча гораадашка Ленинграде, Волгограде, Севастополе, Одессе, турпалча крепосте Бресте.

Даькъал хилда сийлахь-доккха советски халкъ — коммунизм хьалъер!

Даькъал хийла турпал Советски Фегара Флот!

Хоастам хилба Советски Союза Коммунистически партена — вай йоахача ерригача толамашта дегlйа урбатталена, уж йоахаргa вlаштlехьайхарана!

СССР оборона Министр, Советски Союза Маршал А. ГРЕЧКО

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ТIАЙЙЦА РЕШЕНЕШ ИШТТА КХОАЧАШЪЮ ХЬАЖАР

Хьалхарча [illegible] тIаййца решенеш кхочуш [illegible] хьажара парте чIогIа [illegible] цIий уйла чIаьгIайтам [illegible] коммунисташ хьалхара [illegible] дола партийни хулгал дIахо эргадьякха тоадина, партийни организаш юкъ-хьаьнарча партийни организацейн организаторски гIуллакхий болам лакхбарна дуьхьадехна да.

ТIаййю решенеш кхочушъеша [illegible] хьажарахи кIелхьара [illegible] дац КПСС XXIV съезде.

КПСС XXIV съезда решенеш дарде а лураш, парте МалгIобекна горкомо, юкъхьаьнарча партийни организацеша уьш тIекхьарча хаьа чIогIа уйла тIайбин тIаьйю решенеш кхоачашъеча тIахьожам лоаттабара а иштта кхоачашъю хьажара а. Цо [illegible] партийни организацей [illegible] бе, партийни вахара [illegible] коллективни кулгалдара принципаши тешаме кхоачашъе.

Парте горкома бюрос кхет-кхета ладуегI юкъхьаьнарча партийни организацей. Боадама кулгалхой отчеташа, цул хьалхагIа моттиганна гIулакх бокъонца иштта лаьтт а хьем. ХIара пленуме билла хоам бу тIаййца решенеш кхочаш иштта ю хьожаш, чакхдоаха гIулакхаш малагIаш да хойташ.

Иштта хоамаш дехга юкъедена МалгIобекъ бурув техара балхий управлене, «МалгIобекнефть» НГДУ, «Кавказ» колхоза, «Ингушский», «Ахканчуртский» совхозий партийни организацей прей-тишана.

Решенеш кхоачашъяра тIахьожам лоаттабара чайн-тайнарча формех пайда а эцаш парте горкомо юкъхьаьнарча партийни организацешеи керттера икааш тIадераду шоаш тIаййдим нахлехьа латтача партийни организаша яь решенеш кхоачашъяра.

Решенеш кхоачашъелга иштта дел хьожаш тIахьожам бара хьисепе парте горкомо 1970 шера 10 августа пленуме ладийтIар «КПСС XXIV съезда решенешка хьажжа доакъарий баа чIоагIъярен хьайбай боахам дIахо вегIабоалабарен дахьерча областной партийни организаце декхарий тIакъехьарча» парте Нохч-ГIалгIай обкома пленума решенеши МалгIобека городской партийни организаце декхараши яха дош.

Цу дешаеш лаьца шерра тIаййцача сецам тIа белгалдоаккхь парте обкома из решени кхоачашъяра дахь фул, из кхоачашъяра дахьера кхоачамбоацараш хьагучйдахьна, хIаьта уш кхоачамбоацараш дIадоахаргдола гIулакх дайд.

Борта болаш хул «Кавказ» колхоза партийни организаце секретарь нов. Н. А. Братина еш йола собранеш. Хьинка иIаштIехьдоах тIаййна решенеш кхоачашъелга. ХIара бетта бергболча балха плаш уттаю. Хан-ханахьа ю партийни собранеш. Партсобранеша [illegible] уттадоаш дола дешаш [illegible] дахьаяра дукхагIа бола -коммунисташ. Коммунистий цхьа группа [illegible] хьахххагIе а Iомадеш [illegible] проект дийчешна.

Партсобранеш хьоастаду тIаййнача решенеш [illegible] малагIча даха хьалкара хьаьа жоп дала [illegible], хIаргада фу хьалеха лехарна. [illegible] хьажу [illegible] гIулакха хьалхара, коммунистий бехктохкам. Решенеш из а хул хоадамбалламергIен дукхагIарна хотор чулоаццам.

Из хьажьаккхаш дола масел да уж тайнара дей [illegible] а йолаш бола партийни собранеш: «ЛоргIа балхаш иIаштIехье а дарха [illegible] чуэнарен наргахьаьлкхена [illegible] дахьера партийни организаце декхараш».

Дош кийчаена хьинаре дакъа лаьцад коммунисташ: декъагIболча жIуйно Бахмадов Маде (парткома член), керттерча агронома В. Н. Кропко, бригадира нов. Латунова, кхычар. Собране коммунисташ мийрча хьагучалдахар кхоачаш[illegible], организационно - [illegible] партийно-политически болх тоабара тIеррзаяь предложенеш талар. Собране дийшар коммунистешна, из конкретни замечанеши нар тайнна предложенеши кхоачашъе оттадь мероприяташ иштта чакхйоак. Социалистически декхараши чакхьалкхен [illegible] дукхагIа кхоачашъергйола гIулакхаш хьалхадоахар.

«Кавказ» колхоза къахьегашхоша, КПСС XXIV съезда исторически решенеш чаьх а йолаш, хайаш хьалха кхоачашъеьлий пачхьалкхенга ялат (хьажкIаш йолаш) доахара план - хенаа, ялташ дIачуийтеча пунктанка дIачуденнад 4000 тонн, планагIа дала везаш хинача 2100 тоннана меттел. е 190 процент кхоачашъеьлий план.

Ка бола ялаташ районе оттача хьалха чуийна баьлар цхьоалагIа боахам (заведующи коммунист нов. В. Н. Кваснков), Хьанал хьалхен доа на деши чуийцав ялаташ. Цу боахама коллективо чIоагIа хIуавкъадаьлар ка болв ялаташ. 536 гектарах хIара гектара тIера 29,4 центнер кIа хьакхар. 120 гектар болча лаьтта хIара гектара тIера 26,3 центнер мукх баьлар.

Ялаташ - чуэцача - къахьегама овсарле лакха йолаш болх бир комбайнера - коммуниста Еремеев Иван Гаврилович. Ялаташ чуэна доладенча юкхье дена на чьекха касаргагIа Iознллаш 158 гектара тIара ялат. 100 гектара тIара ялат а аьнда 2500 центнер хьакхар. Колхозера ялатий хьуниъам (хьалххагIе а лаьрхIача) хIара гектара тIара 25 центнер хул.

К пхьаьккха масал: «Доакъаойн бола чIоагIъярен хьайбай продукташ дукхагIа яхарен даьхьара коммунистий [illegible] [illegible] партийни собранеш хилар [illegible]. Августа колхоза [illegible] партийни собране [illegible] парте [illegible] решенеш [illegible] кхоачашъеча, дIахо уж [illegible] кхоачашъяра [illegible]. Цу [illegible] тIахьожам доаттабар [illegible] продукция [illegible] хьаьллий продуктивность. 6 бетта [illegible] тIеракхоачашъеьлий колхозо пачхьалкхенга хулаш [illegible] дешара, хIаьта тха доаара [illegible] кхоачашъеьлий.

ДукагIа болча хьайбаш ладамеча хьинаре къахьегар байбаш долаш дахьад хьайбай боахамера йоламаш. Царех ба, масала, Бахмадов Мааы, бархIагIа петилетка 4 шера кхоачашъяь коммунист. Хьокхаман [illegible] хиларах Социалистически Къахьегама Турпала цIи енийа цунна. Цун бригада доьххий толамаш дахьад 1971 шера - а: 840. Iахар бийцарна, венита аьлча планагIа даьрхIачул 240 Iаьхар дукхагIа. ХIара устагIанна тIера доаккхача 6 килограмма 100 грамма хихар планагIа лаьрхIача 3 килограммаш 300 граммаш метта. ТIехдоаъча хьам тIа да хIара Iоахарий.

Колхозерча дикагIа болча доарлех я хIара кхоабача Iатта доархIаш цхьацане 1820 килограмм шура яьккха Матиаева Тамарен Исаева Паиеш.

9 августе яаьччалца шера хьинах 75 процент гIожа доакъараш кийчдоаь «Кавказ» колхосе. Дукхьашка елай 478 тонн сенаж. Доакъараш дIахо хийчдеш да.

ТIаййна решенеш иштта кхоачашъю хьожаш лоаттабеча тIахьожама формаши методаши тайптайнара а, уж кхоачашъяра хьалхара бехктохкаме ба партиоме цу хьакъехьа отчеташ телаш, бола коммунисташ. ТIаййю решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожама уйла дукхагIа тIаахийта вахьнав колхоза парткома секретарь нов. Н. А. Братин, цеховой партийни организаце секретараш.

Опыто хьахьокх, тIаййю решенеш кхоачашъяра лоаттабеча тIахьожама формаех цаI партийни собранеш елга хилар. Хадданна из тIахьожам лоаттабеча моттиганка гIулакхаш а дикагIа дел. Кхет-кхета партийни собранеш ю, цига дуцпа уттаду боахама сагатагIа дола лешаш, хоадамболлаш бола решенеш тIаййю. Керттерча дахьъе из да моллагIча тIахьожам лерхIар.

Н. КРЕСТЬЯНИНОВ,
КПСС МалгIобека горкома организационно - партийни балха отдела заведующи.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Юрта боахама къахьегамхоштэ кошкха новкъостел ду дукха ха йоалпаш [illegible] шу дизар-белгалдаьккхача [illegible] культурай [illegible] фу леладарий [illegible] ЕррIсоюзий Iилма-талламан институто. Цу юкъа селекционераша тоадеш, хьалкхедаьд, производстве дIачуденнад 46 тайпарча баьцадаарийн бахчевии культурай 240 гIонтие гибрнай. Дукха [illegible] тайп-тайпарча дукен [illegible] юкъерча выставкашка доашча, доаь, бронзови медалашка белгалдаьхах.

Iилмаш балхаш дераштеш болх [illegible], ВДНХ медалаш [illegible].

[illegible] хIара [illegible] сортоиспытательни [illegible] дехкаш 25 [illegible] кхаччалца элитни фу.

СУРТА ТIА: ВАСХНИЛ академик А. В. Алпатьеви юртбоахама Iилмий доктор О. В. Юрпан;

М. [illegible] сурт. ТАСС фотохроника.

КЕРДАДАРАШ— ПРОИЗВОДСТВЕ

Кепатеха яра а хийца подписчикашта дIакховчаш болча «Сельские зори» яхача зоньалин журнала аргIанарча номер тIа из дешарашта кораерIьа дукха пайдане материалаш. Дукха материалаш я журнала тIа производстве кердача технологех.

«Сорт, агротехника, хьункъам» аьнна юрта болча журнала передовой статья тIа дуьц Къилбаседа Кавказа а Центральни Черноземьяй а селекционераша юкъе доладаьча гураль дIадуача кIии кердача сортех. Масала, цу тIа селекционера П. И. Лукъяненка кхедаьча «Аврора», «Кавказ» яхачея цIи хезача селекционера В. Н. Ремела кхедаьча «Мироновски юбилейни—50», «Ильичевка», иштта кхыдолчея сортех долчо дикача кIих лаьца.

КIоарга чуловцам болаш, ешар пайда чIоагIа эцаргболаш я кепатеха йола РСФСР юрта боахама министра заместитела Абдразаков Абдулхака цаьъ «Хьаккхий дулх декхара — цахадлаш йоакко» яха статья. Автора къаьгга хьахьокх хьаькхарч ебае езилга, белгалйоах из болх дикагIа лелабу областаш, автономни республикаш, краяш, дуьц цу гIулакхаца дола кхоачамбоацараш. Цу тIа кхоаланьй Дагестан а Нохч-ГIалгIайча а «Юрта керттерамар — механизатор» яхача рубрика кIел кепатеха я «Берригача пизаца къахьегара...» яха статья. Цун автораш ба Къилбаседа ХIирий АССР Правобережни района Дзарахова цIерагIча колхоза председатель С. Абаттаев колхоза керттера инженер А. Алиясов. Цу тIа мар дуьц техникаш бизза пайда эцача, ха зехьа ца йоаьча хьалхле лелаеча шоай механизаторий опытах. «Лаьттан хIара гектар дика и» яхача рубрика кIел кепатеха я ВАСХНИЛ вице-президента В. Паникова «Лаьттанна бола бара агротехника тоаеь яха статья: Из кийшачунна хорга мина а хин а зроеца хьовсам иштта лоаттабе бизе, рекомендацеш я дуьца доаттабе безача хьовсама хьагьехьа:

Н: Рожкова статьяс дуьц зроеша хьовсам доаттабара малагIча техникаш, приспособленеш пайда эза беза.

«Донняк пеюс житняк» яхаш я агрономе Г. Гасанова статья, Цу тIа язду юрта боахама Дагестански Iилма - тохкама института доника житняк лелаяра эффективни болх тоабара фу лаьа.

Жа фермера «Карусель» яхаш а Дагестански АССР Ахвахски района юрта боахама управлене воккхагIа волча зоотехника Х. Магомедова статья. Цу тIа белгалоах жерчашта искусственни осеменени еча механизаци ярах.

Кол тIера оалхазараш леладеришта пайда эцаргбе «Дерригача кол тIарча оалхазарий боахамишта — дикагIа йола технологи» яхача статьях. Иштта кийшача дика хургла ЕрригIсоюзни кол тIарче оалхазарий Iилма - техника а технологически а института болхлочо А. Ермолаевас язьнь статья а. «Интенсификаце новкъае яхаш я из. Специалистийн мугIэрерча болхлоши экетабергболча меттаца бакъъараш а ялулаш цо дуьш клетчаш чу а аслоршаш чу а котамаш лелара болх иштта бе беза.

Масса а соена августовски номер тIа дика моттиг дIалоеш сомий бешамаш а, комсаш а лелара хетаьча материалаша.

«Сезона йола рекомендацеш» яхача оагIонаш тIа хьахьокхаш да комсий а сомий а бешамашка гергарча хана де леза балхаш, се доахкача хIаминагашта, лаарлшта дукхьала малагIа химикаташ тоха еза.

Журнала тIа мел йола материалаш кхаишка, бешамашка, хьайбий а кол тIарча оалхазарий а фермашка балхаш дераш да доккха новкъостал дергдолаш я.

С ЧЕРВОНЫЙ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

[illegible] Лакхехьарча [illegible]

«РСФСР-ехь [illegible] Нохч-ГIалгIай АССР-ехь Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а декъа хоржаш [illegible] «РСФСР-ехь Нохч - ГIалгIай АССР-ехь Лакхехьарча Советий депутатий харжарнаш дешача накъаши хьа-къехьа». Цу [illegible] дешар [illegible] Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме секретарь нов. Г. В. Соловьева.

Президиумо белгалдаьккхар, РСФСР-ехь Нохч - ГIалгIай АССР-ехь Лакхехьарча Советашка а къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка а хоржамаш даьра [illegible] парте XXIV съезда исторически решенеша республикан [illegible] политически [illegible] чIоагIа [illegible] хьалхарча [illegible] хьалха кхоачашъяр дукха дерригача халкъа хьовсам [illegible] чакхъяьнна хилар.

1971 шера 13 июне хоржамаш [illegible] чIоагIа иIаштIехьбаьлча, Коммунистически партеши Советски правительстваши гонахьа айхха цхьатоьхна хилар, дохаргдоаца чакхъяьнна доттагIал, советски социалистически демократи телар.

Промышленни предприятей, совхозий, колхозий коллективаш съезда [illegible] тIаййна хиена социалистически декхараш кхоачашдара хьоцаш я доаттабе, хьаьлла, 1971 шера 27 июне, кхоачашъяр продукци [illegible] яра бергрига боарацаш [illegible] дукхагIдола лоархIамегIара тайпаш ярадаьнна [illegible] шера [illegible]. Совнахарча хьалхарча [illegible] шерашка оакъаьрча 9 процент дукхагIа арахийцай продукци. хIаьта дукхагIа арахийна [illegible] продукци къахьегама овсарле [illegible] хийцай.

Республика колхозийн совхозий къахьегамхоща тIагIертта хьовсам лоаттабу шоай кармаш [illegible] доакъараш кийчдара, ца дойташ [illegible] чуэхара, тIаййна социалистически декхараш телаш кхоачашдара.

Дика иIаштIехьъяьнна политически хьинар айденнав чакхъяьлар Советий депутаталла харжа кандидаташ уттабаь собранеш. Хьоттабача кандидаташта шоай хаьнахьа регистраци яьй округ-ной хоржамий комиссешка.

Областной партийни организацей советски организаши боккха политически организаторски болх чакхбаьккхар баьлаш дагаш лакхача политически организацешоилп бoараме хилар Советашка хоржамаш.

Ше баьча сецаш тIа республика Лакхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий, поселкий Советий исполнительни комитеташ декхарийла яьй КПСС XXIV съезда исторически решенеша айдаь къахьегамхой политически къахьегичев хьинар хьаллица, нар вигаш парте XXIV съезда решенеш чакхъйхаваш ийслагIча питилетка керттера декхар кхоачашдараи — социалистически производство лакхача темпашка дегIакхувлара, эффективность лакхъ [illegible] экономически [illegible] хьалхарча [illegible] [illegible] дола Советий Iалашдара тIадерзаде.

ПхоагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета [illegible] Iелхьаьа къахьегамхой депутатий моттигерча Советашта [illegible] исполкомашта тIадиллад, пачхьалкхан Iаьдала полномочни органаш шоаш хиларах тарра, шоай гIулакхаш чIоагIдеш, хIара районна, юрта, поселка моттигерча промышленноста, балхача наха бытовой гIулакхаш [illegible] школаш [illegible] клубий, кинотеатрий, тикай, сунисвей, цIений - коммунальни, ремонташ гIишлош еча, кхача предприятей организацейи болх тоабара тIерзаьча хьаддаха мероприятей комплекс чакхйоаккхилга.

Президиумо къахьегамхой депутатий Советий исполкомашта тIадиллад социалистически демократе принципаш бизза кхоачашъяра, Советий гIулакхашта нахьа наха дукхагIа дахьа лацара, общественни [illegible] тIахьожамбоакхилгачох [illegible] те кулгалдара боарам лакхбара лорда тIа Советий болх даим эргашбахаш тоабилга. Советий сессей лоархIаш лакхбелга, сагота йоалахашка эгга декхараш хьоставча хIара депутато хьинаре дакъа лоацилга иIаштIехьдоаккхилга, наказаш кхоачашделга, кхоачамбоацараш майрре принципиальнов хьагучадоакхилга, самокритика дегIаккхувлилга. Хаьрмарвой, баха нах дани Совета дерригача практически гIулакхашта дукхIабоашна хургболиш, цо чакхбоахача мероприятешка цар хьинаре дакъа лоацаргдолаш болх дIахо дукхагIа бовзийтилга, исполнительни комитетий, цар отделий управленей кулгалдача болхлоша, массаьрча комиссей председателашеи членашеи, бергрича депутаташа бахача наха хьалханна, кепайолаш тIа, радиоцун телевидене гIолле цхьатуьллачош сурйода гIулакх Iалашдалга.

ТIадиллад района, города, юрта, поселка вахара лоархIамегIара доаш предприятешка, учрежденешка, хIаьта иштта гражданаш бахача моттигашка къахьегамхоша дуцийта уттадара практича шеръелга.

Президиумо Советий исполкомашта дахкарийла яьй харжамхой деррига наказаш, критически замечанеши предложенеши терхьален иIаштIехьеч, уж кхоачашдара тIаерзаьь практически мероприятеш кийчъе, исполкомаши Советий сессеши хьажийта уж хIаьлла, уж кхоачашъяра за деагIар де:

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо республика Министрий Совета тIадиллад уж гергарча хана харжархой наказашка хьожилга, уж кхоачашдара тIерзаяь хьадда мероприятеш кийчъелгеи чIоагIъелгеи, чакхъяха оттаяь мероприятеш кхоачашъяра хадданна тIахьожам лоаттабелга.

Кхьаьола дешаш а дийцар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, хIаьта царех лаьии доагIаш дола сецамаш тIа а йийцар.

ДЕКХАР КХОАЧАШДАЬД

Таджикистане дийна хьалхе чакхбаьккхи [illegible] совхарa боамби-бедаш. Республика 15 заводо шоай социалистически декхараш кхоачашдаьд. Мецна текстильщикашта цIебаьнбеф [illegible] тIа а 13 эзар тонн сетIа дика боамби-бедал.

ХIанз заготовительни пункташкеи боамби цIенбеча заводашкеи укх шерара боамби кхачуш кийчдуш ба. Боамби-бедал цIенбараш бокъабарен юкъ тIа а оборудовани уттаю.

(ТАСС корр.).

Душанбе.

Партийни тIахьожам хилча

Партийни организаце решенеш кхоачашъяра а уж кхоачашъеча тIахьожам лоаттабара а йоккха терго ю Шелковской района «Красный пахарь» колхоза партийни комитето.

ИйслагIча питилетка план оттаеча хана 1971 шерара доакъара база чIоагIъяра оаха ворхI эзар тонн гIожа доакъари 500 тонн витаминни хьоари кийчде лаьрхIар. Цу лоархIамеча гIулакха хьалхара бехктохкаме хургболаш нахи эшаргдола хIамаши, хIаьта уж боллаш дIа даргдолаш белгалъоаш йола решенеш яьр колхоза партийни комитето. Вийъдар аьлча иштта цу гIулакха тко хьалххе йоакхо ей хамиладе а доакъар кийчдара бола дIаболабаь дукха ха иллехьа тучадаьлар лоархIамера кхоачамбоацараш.

ХIара балха денах пайда иштта эц кхоачамкхидал механизмаш йий. Йол хьокхарийн иIаштохарийн къахьегама овсарле лакха йий, хьайбашта Iа доаккхаргдолча доакъар дIатIаеэий, кхыдола гIулакхаш дой тохкачул тIехьагIа тучадаьлар аьла прессоваш еча 2 смена иIашагIа ца елача хьалха хьокха йол хаинахьа чуена яр на кийр. ИIаши даге а дахьна доакъар кийчдеча бригада 9 саг тIатехав, прессоваш еча шоллагIа смена иIашагIъеллай. Цу гIулакхаша торо хулийтаргйа йол чуэцара балхий темпаш лакхье, из хьанхараш фермашка дIаозараш юкъера кхоачамбоацараш дIалаха. Иштта бола эргабаккхарца июль бутт чакхбоалаш тха иIаштIехьдаьлар 6 эзар сетIа тонн йоли 400 тонн витаминни хьоари дакха.

Миштта лоаттабу оаха тIахьожам? Хьалхарча дакъе цар балха лоархIам а бещ тела еза коммунисташта тела партийни поручeнеш. ХIара коммуниста тIадулла декхар цу торонашка а хьейе решенех дула. Уж решенеш кхоачашъяра, тIадехка декхараш лорргIа кхоачашдара тIахьожам лоаттабарал сетIа, царна бехктохкаме, дисциплина йолаш коммунисташ хургболаш гIулакхаш иIаштIехьдоах оаха. Бола иштта дIаоттабаргIа тхоай партийни а боахама а лоархIамерча юсьнтта, чIоагIа уйла а еш, мугIарерь коммунисташ юкъеоза тарду тха. Дукхьаьла цуьнца нара дуьза йиш йолаш дац тха коммунистий самодисциплина дегIайоагIаш хилар. Массадолча гIулакхаца хоашуш я из.

Нагахьа санна из коммунист жаIу вале, цо жела тIехьа кхеду Iоахарийн доакха тхан кхычар доакхачул дукхагIа хул але йоаш йолаш да. Масала, бIаь жийна тIехьа 118 Iаьхари хIара устагIанна тIера 5,5 килограмм тхин ваьккхад Вагапов Юнуса. Шо-шоай балха тIа дика къахьегаргIа белгалбаха легаргболаш ба коммунисташ комбайнер Филиппов Александр, овощевод Мусаев Хьусен, кхыбараш.

П. ГОЛЬШЕВ,
Шелковской района «Красный пахарь» колхоза парткома секретарь.

НАХА ЭША ТОВАРАШ—ДУКХАГIА

Продукци хьаьра объем 21-за сетIа лакхьяь Нохч - ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста предприятеша 8 питилетка шерашка. Халкъо леладу товараш хьадаре боарам иxe шера 2,7-за сетIа лакхбеннаб, цу дакъе 1,3-за дукхагIа хьаьнад культурно-бытовой иIагIарча гIулакхаштеи лаьрхIа товараш.

Пхе шера кхьетта чIоагIа дегIабенай художественни промыслайн сувенирий производство, уж хьалоеш хьаьра боарам 8 3-за лакхбеннаб.

Пхе шера министерстве предприятеша цхьаца доладаь а болхеши а халкъо лелаеча товарий 85 тайпа да, цу дакъе: дорожни минат ях кораш, хеIарашкеи йоадаю кормаш, маьлхах бIаь гиш довах оргнизааки пластмассаши хеь бIаргаьнаш, хьалаьаке туалета преметаш еше ях тийга хIаман, эластиках ях оолоазаш, спортивни хачеш, кулг-карш дахIевсаш, сувенирни изделеш, мутIах, пластмассах, сифода бесаш долча металлех ях тайп-тайпара бIаргIилегаш.

ДIадаьча пхе шера моттигерча промышленноста хьаьий ахаа предприяти, цу дакъе кхоъ районни комбината — Ачхой - Мартана, Назрана, Нажай-Юрта райбыткомбинаташ, шин предприятн гор. Грозне.

«Художник» яхача фабрикан стоякони хIамаш еча заводан хозяйственни способагIа хьаьний йоакхи шин цех. Нохч - ГIалгIай химзаводе реконструкция яьй минеральни хий чудетта шуьши еча цеха.

Нохч - ГIалгIайчен моттигерча промышленность дегIайоалара ийслагIча пхе шера плана тIа оттадаьд. КПСС XXIV съезда Директиваш тIа из белгалеяьккхаб махиллара, — тIехдина художественни изделей, сувенирий, вахарчетте эшача кагийча предметий, халкъо лелаеча кхыча товарий производство дикиа шеръялга. Цу гIулакхда моттигерча балхаш материальни ресурсашкеи хIаьта иштта промышленни предприятешиа хьйоалча отходаш на могга дукхагIа пайда а эцаш, керда предприятеш хьалъьга а йолаш аршите технически кийчок специализации елеа а, дукхагIча дакъе республика районашка.

КПСС XXIV съездо моттигерча промышленноста хьалдашка оттадаь декхараш чоадхаме хилийо къьостта кийса планировани низее технически прогресс дегIайоалла яра кийчо евеш арийонаш хулийт гIулакх. Керда технико юкъеяккхар, производствана автоматизаци механизаци яр — кердача питилетка декхарешкеи кхоачашдара лоархIамегIара факторш а уж.

Керда техника юкъаккхьяра, прогрессивни технологе, производствени процессашта механизаци яра, предприятешта специализации реконструкции яра, керда яраш хьалъяра лаола тIа предприятеш дIахо технически кийчIайера декхар кхоачашдаро йиш кулийтаргъе ихе шера Министерстве гIолла хьаеш йола промышленни продукция 170 процент алсамъяккха, цу дакъе производства сред. ставаш 71,1 процента халкъо леладу товараш 81,6 процента дукхагIа хьадерга, 181,3 процент дукхагIа хьадерга культурно - бытовойн иIагIарча боахамеш гIулакхашта лаьрхIа товараш, цу дакъе бытовой химе товараш — 80 процент, тайга яь хIамаш кхоьа. Продукция иштта алсамъяккха лерхI керттерча дакъе къахьегама овсарле лакхъяна чотах, лакораасечи продукци, стеклотара къу чакхйоалкхаш хьаль [illegible] леш, ткачества, [illegible] производстве изделеш хьаьра керттерча процессашта механизаци автоматизаци ява чакхйоаьчача мероприятей чотах. Цу предприятеш [illegible] дукхача цехашта реконструкци а лерхI лакха балха овсарле йола керда тайпа оборудовани а оттаеш.

Кердача техника плакашта юкъейхьаьй гопови прогрессивни технологически процессаш производствана юкъехьоргйола, автоматаш поточни технологически линеши юкъекххухьаргйола мероприятеш.

Масала, укх шера «Металлист» заводе юкъехьош а ненеш хьадарга йоккийта турбаш цIерхьон къоагаюш 8 бесцентрово - шлифовальни станок шийна а йолаш йода поточни лини; Нохч - ГIалгIай химзаводе — хьаьна басараш хьаду механизированни поточни лини. Укх шера цу заводе реконструкци а йолае лерхI бе йоахкаш ахзавтоматашта меттел автоматически поточни лини а оттаеш 2—3 литрови стеклянни баллонаш хьаеча производствана. хIаьта цо йиш хулийтаргъя къахьегама овсарле 3-зза хIаца цу хьаша лакхъе.

Ачхой - Мартане министерства гIишлошъераш хьаиа хьаьръеш латтача школьно-письменни принадлежностий фабрикан хьалъяь йолаш латт [illegible] [illegible] болча къоалламашта [illegible] ... хьоцу механизированни поточни лини устройство, и др. [illegible] Производстве технически [illegible] [illegible] дукхье [illegible] [illegible] къаьсттача технологически [illegible] йолае оборудованеш технологически оснасткаш кийчъе лерхI.

Пхе шера ихаагIа оттаяьча предприятеша чIоагIа уйла тIакхийтай арахецча продукци дикалла лакхъяра. 1971 — 1972 шерашка министерства предприятешка хьоча продукцийн предметие специализация е, максимальни ресурсаши кадраши кердараш цавь дукхаданахьа дIа-хьа йийха лоаттае елаш хулийташ йола дукхача предприятешка продукци. цхьа тайпаш аахустарни хьисапе хьадара практика дIаяккха лаьрхIад. Цхьабакхье, цу гIулакха производствени майдаш а технологически поток хьаьра ха а эшорга.

1972 шера 1 январе дайз цхьатара товараш хьадеш йола дин предприятени иIашагIа а теха, производствени швейно - галантерейни объединени хьае лаьрхIад. Керттера предприяти хургья Грозненски Горпромкомбинат. Вож юкъейнсараш хозрасчетни цехий бокъонаш йолаш хургья. Цу предприятеш иIашагIйоллаьгья министерства [illegible] хIамаш тегача предприятешта лаьрхIа центральни заводи, хIай потребителашта керда хIамаш хьакхолларгйола лабораторий экспериментальни цех.

Цу предприятей штаташ е1а. [illegible] арахецча продукци дикалла [illegible] [illegible] тIахьожам [illegible] бертболаш йола служба [illegible].

Цу [illegible] объединенеш хьаьра дIахо а [illegible] лерхI [illegible] промышленноста [illegible].

Кердача пятилетке массеха керда предприяти хьалъе лерхI. 1971 шера хьаьлъь йоалаша IV квартале эксплуатаце иIалуш а Урус-Мартанера дIадаш тега фабрика. Ачхой-Мартанера школьни-письменни принадлежностий хьаю фабрикан, хIаьта 1972—1973 шерашка «Чечингсельстрой» треста хинцена шеръяраш на тIехьаве фабрика, шера тайп-тайпара бедаш дола 100 млн. кьолалш [illegible] низ бола производство тIа а хIеташ.

Пхе шера планагIа ПхьилекхонгIий - Юрта хьалъе лерхI шера 5 млн. сома маьха продукци хьаеш [illegible] кечхачарбола [illegible] пластмассани [illegible] фабрика. Дуба-Юрта — шера 600 эзар сомий маьха продукци арахецa еш кхоачаргболаш йола художественни керамика изделеш хьаю производства. Грозне — картонажни фабрика, Орджоникидзевски станицера галантерейни фабрика, стойкони хIамаш еча заводера чоаллане кухонни мебель еш цех реконструкци саоле. Грозненски Горпромкомбината ткацки цехера «Художник» яхача фабрикерча еккаш йога хIамилгаш еча цеха.

ИйслагIча питилетка балхаша цу производствени [illegible] майдаш дегIадахеш дIадоалахьа моттигерча промышленноста хьаьйола предприятеш («Художник» яха фабрика, «Металлист» яха завод, Назрана райпромкомбинат). хIаьта из бахьан долаш продукци хьаярен цуьна специализаци йоах iх шера план Министерство бIаьче хьайийчача кхоачашъяьяьи. Цу предприятеша бола во бар Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча снабжени Управлене оагIорхьаьва хан-хен нахьа бедал ца хьалийтаро. Кийсел цхьадола организацеши гIулакхаш иIаштIехье ца хилар бахьан дейнаш ба. Цу предприятей [illegible] галкой гойад къоиа а шоай коллективаш кулгалдалга Iалашдаш тоаба опыт йоашаш а хинеш.

Хьалхарча аж шера бола дика бьо Нохч - ГIалгIай химзаводо, Грозненски весоремзаводо, стеклярни хIамай заводо, кхычар.

Стойкони хIамаш еча заводо арахеца йолаьй кхаь тайпара кухонни мебель (иIашагIйоакха мотол, кухонни шкаф, буфет), цхьабакъда, производство шеръе теммаш хIара а геттара лохь а.

Весоремзаводо арахеца йолаьй йалгада доалла декхача сийдаш бесаш долча металлех пластмассаши иь массеха тайпара хIамаш.

«Металлист» заводо дукхе арахеца йолае лерхI уралатта велалкаши автомобилий гаражна Горпромкомбинатон, Назрана райпромкомбинатон арахеца чапрожш таьх хаь сеткаш, хIаьта цу таьх Нажай - Юртарча райпромкомбинато хьаду аIагIа леладу цIенаш, Назранарча райпромкомбинато аIагIа леладу сетинке тIоргаши.

Ассортимент шеръяра балхаш даиг а моттигерча промышленноста министерства еррига предприятей коллективаш, цуддье бизза тешам ба, 1971 шеран 9-ча питилетка продукци хьаяраш цуна реализаци яра хIала министерства предприятеша дерригача технико - экономически хьокхамашта толаме кхоачашъергйолашах.

И. ГЛУХОВСКИЙ,
Нохч - ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министра заместитель.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агIуо, 19 август, 1971 шу.

ТӀАЕТТАЛУ МЕХКДАЬТТА ТОННАШ

Хӏу шу соьгӏа хе я Октябрьски революцин орден елларх йолу кхаъ старопромысловски мехкдаьттадоккху кхьаче я цар кхе сабыти ейаьа а. НГДУ [illegible] структурни подразделенешка [illegible] мар коллективана [illegible] [illegible] пола Ушн, керда [illegible] деккхарш тӀаьйнар.

Сенна [illegible] дӀахьа ко сел дукха [illegible] ха? Цу юкъа мехкдаьттадоккхи тӀаьгӀертта [illegible]. тад. Шу [illegible] хиамачо [illegible] [illegible] дийнахь буса 170 тонн дукхагӀа дала денна дар мехкдаьтта, хӀаьта ку декхарш [illegible] доардӀаьнй.

7 бетта планал 24,6 эзар тонн дукхагӀа денида мехкдаьтта. ТӀаьйпа хиния социалистически декхарни кхочушдадьд.

Керда скважинаш яьлий Хаяк-Керта, Старогрозненски дакъа тӀа, Боргуне. Цар чура даьккхад 254,4 эзар тонн мехкдаьтта.

Керда техника юкъейоаккхара планагӀа ер балхаш даьд; скважинашта говаькарча эрнашта гидрофобин эмульсешца 4 обработиц яьй, хӀаьта скважинашта 5 кислотни а яьй, аэрированни ноачалла 8-аза гӀомаро йокъа моттигаш мукъаньхай, тӀоьнашка 834,7 эзар кубометра боарамо давления деитчаьо дукха хий чуахийтад.

Старогрозненски дакъа тӀа меда тӀарча тӀоьнашка хий дукха-

[illegible] чуахийтад дукха 677-гӀа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 110 кубометр хий чулоацргӀоьдир [illegible]. [illegible] декхарх [illegible] [illegible] чуахийтан дола хий цӀенддра технологи [illegible] дулаш 190 участкера 8 эзар кубометр чура [illegible] дола [illegible] [illegible] я [illegible], тра а яьй.

Мехкдаьтта дукхагӀа доаккха Ӏалашдар дукха болх ба болабий. тай: Боргуне мехкдаьтта тӀоьнашна кара мехкаьттан гази гулдеш таьсепаратеси коллектор, Боргуне денна биесаннай 4 эзар тонн душ долеш дӀахо дениен биесаннай 12 эзар тонн тергӀолаш № 36 йолча скважинерча сепарационни установка шерра деъиъ; Хаян-Кертарча мехкдаьтта паркера 4 резервуар; дӀара деннен биесанден кхы тӀа а 160 кубометр конденсат [illegible] йоаш хулийташ йола 93 участкера холодильни установка.

ГӀомара [illegible] [illegible]

[illegible] дахетта кӀал [illegible] [illegible] [illegible] дукагӀа [illegible] [illegible] дукха ПКРС [illegible] [illegible] туобам я [illegible] [illegible] кубометр чухоӀа дафет [illegible].

[illegible] хин бассейнаш дӀоза дьаттера хьакъехьа паятен [illegible] [illegible] дукха НГДУ дукха [illegible] тем цаккхьакай тӀоьнашкара деннтӀа хий дӀа на ахувсаре, Хаялан-хоьк [illegible] хий чудувоадема [illegible] [illegible] чувец [illegible] [illegible] [illegible] дола, [illegible] дрижаду.

Технически условешни [illegible] [illegible] ннйсйнея дениссдол [illegible] мехкдаьтта [illegible] [illegible] НГДУ [illegible] Ӏын [illegible] торя — [illegible].

Производстве [illegible] [illegible] эщарех экономе режимах гӀулекхабоьк а беш кходаьр 1181 эзар килограмм Ӏаьрка металл, 100 килограмм сийна-беши дола-металлий, 100 [illegible] [illegible] [illegible].

Чакхдоккхи [illegible] хе метталлех, тӀоьнашкара давлейи хьаллоаттерча цеха «АКХ» фильтраш хьалийзара кхандеш, гӀоьнах цкъа мёна ца Ӏеш пайда эцаьа, дукха кхы а.

Реализаци яьй 16,9 эзар сомаьахьа материалашта.

Цу вай мел дийнарца я производстве эффективность лакхьяра НГДУ болхдоша деча дукхача кхьча хӀамнйн я йийн хидийтай продукцена реализаци яра 7 бетта йтаь 499 эзар сома тӀехххоьчашье, къахьегамы объёмле солкх цу хана хинначунца нийсйича 31,8 процент лакхье, планал сонгӀа 302 эзар сома пайда бе.

НГДУ технико - экономически гойкхамаш тоаддара юкъе шоашкара доагӀаш дола дакъа доаш тхӀе рационализаторашта. НГДУ болх беча берригача болллоеш 10 процент рационализаторош бе. Укх шера 7 бетта 188 рационализаторски предложени еннай цар, хӀаьта цар [illegible] 106 [illegible] я [illegible] ну юкъа 96,8 эзар сом кхайна. ДукагӀа бола рационализаторош ба скважинашта даьтта кӀал ремонт еча цеха воккхагӀвола инженер вов. З. К. Шидаиев, воккхагӀвола механик вов. В. П. Новиков, прокатно - ремонтни цеха слесарьплотник вов. В. Я. Тюлькин, тӀоьнашка давления лоаттеча цеха оператор вов. В. М. Сергин, № 1 йолча РИТС мехкдаьтта хьоьуза мастер вов. Ю. И. Ильин, дукха кхыбараш.

Цу лакхе мел дайнарех бе бокхгӀача тайпара мах баьб лоаттана юкъе деланча аьдеги районни технически службаша деланача кхьан итогегӀа. Цига хьадхарча квартале хортбаькхараш лаьрхӀаб: № 1 йола районни инженерно - технологически служба — заведующи вов. М. И. Крусинский, скважинашта даьтта кӀал ремонт ю пех — начальник вов. В. А. Деркач. ХӀаьта шоллегӀча квартале делаа [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] № 4 [illegible] [illegible] [illegible] - технологически служба — [illegible] вов. Ю. И. Перетуяев, эксплуатационни оборудоване прокатно - ремонтни цех — начальник вов. Е. В. Рыжков.

Лакхе иЕраш мел яьхача коллективашта материальни поощрене фондера премешна еннай социалистически яхьа итогегӀа.

Социалистически яхье итогегӀа премеш еннай НГДУ еррегача коллективашта а.

1971 шера I квартале баьча балха итогегӀа Министерствая профсоюза ЦК-ан ШогӀа ахча премешна хьожайй пуниа, хӀаьта II квартале баьча балха итогегӀа Бераргохвин социалистически яхье хьалхера моттиг лаьккхера НГДУ коллективна мехкдаьтта промышленноста Министерствия профсоюза ЦК-ан ШӀе байракх ахчеи эттара хьалхара премеш еннай.

Ер шу чакхдалаьехьа мехкдаьтта кхы а дукхагӀа денна я денне биесаннет доаккхаш дола мехкдаьтта 20 эзар соьгӀа тоннеа дӀаккхочаде я, тӀеш отташ гоьтера дукха мехкдаьтта тоаб 5 скважинаш бола бе йоаллахийтен ушанийсен, дукхе кхьдола лӀоархӀаме белхаш чакххаа дозаш бе мехкдаьттаеаш. **В. ВОЛГИНА,**

«Старогрознефть» НГДУ оператора инженер.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

— Тха дикагӀа вола белхло ва Албиходжиев Ӏабас, — аьлар цеха начальника. Ишта дика теша ду Ӏабаса мастера, технолога, белхалоша. Дийтта шу да цо «Красный молот» завода сталелитейни цехе хьалхьа къахьега. Крановщик ва во. Дала дӀайхача бе белахи хален болх ба вов. Албиходжиевя бер. Цхьабакъда, цхьанна хӀамах бӀуньшабад цо. Шийх коммунистически къахьегама ударника вича, кхы а дикагӀа болх бергба аьнна дош делар цо. ХӀаьта цо из дивза кхочаш а ду: еснни заданеш 150 — 170 процент кхочашдь.

Цун де лезар фуд аьлча, плавильни участке доаладьача аьнкех хьаьь еза хӀанаш крануца мстара я йоахаш дӀоуттадьга. Бадай, дика зек болаш ца хула хатар хила тарлу, хӀана аьнча дукха болхлой ма денай цеха, къаьстта плавильни участке.

Цхьабакъда, хлорандеш техникоа йовкаш ва вов. Албиходжиев. Пудукъа цӀанеха хьовзам хилац. Мадарра аьлча, Ӏабасах тийша ба плавильни участка белх. Нагахь санна доаладьача аьнкех хьаьь продукци хашиахьа цетара я аьнка дӀа ца оттайойа, тӀоьа тӀайнагӀа продукци йойшла моттиг хургьац. ТӀаккха моттиг мукъаялалица хьена беза хьмчар.

Сталелитейни цеха плавильни участке тайп-тайпарча аьнмех бола мах ба къахьегаш. Цхьабакъда, барт-цаӀ ба цар. Мера плана тӀанйцо декхарийн хаиза хьалха тоьанда кхачачашдар шоай кертега декхар лорхӀ цар. Из туш да укх масалах а. Байнача шорӀ бетта планагӀа лийрхӀа хинначул соьгӀа 335 тонн аьнк доаладьа участка болхлоша.

Из толам баккхача хьинаро къахьийгар Албиходжиев Ӏабаса. Шийн балха опыт хьула ца еш дӀалу цо къоначо болхлошта. Шийн говзала ши саг Ӏомавьо цо. ХӀана шоай хьехархочун сий ца дожийташ цуьна лалла къахьегаш ба вокаъестий Халабов Мусаева.

В. И. Ленин ваь бӀаь шу дизарца дувзадена Ленински Юбилейни медаль елар Ӏабаса. БерхӀагӀа пятилетка хаиал хьалха кхачашьеча декхий гӀуланхаш нарагӀдувзарахи дуккхача шераш-ка лакха оесарле йолаш къахьегараш «Знак почета» аьа орден еннай цунна. Республика сийлен Дошна тӀа хьалтехад цун сурт.

Х. АРШМАТОВ.

СУРТА ТӀА: Албиходжиев Ӏабас.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ШОАЙ БАЛХА ЮКЪЕДОАЛАДЕ

ДОАКЪАР КИИЧДУ МЕХАНИЗИРОВАННИ ЦЕХ

ХӀаназалла чуоттаь хьакхарч кхоебача фермашта комбидоакъар заводера хьакхулар. Из доакъар тӀаозача транспортега дукха ахча дӀадодар.

Воронежски областа Новоусманскен района хьакхарч кхоебача базе рационализатораша еннача предложенех база йолча метте хьалйир доакъар доакхка цех. Из цех я механизированни хилча сиполда отсоха чу. Сахьата ялх тонн комбидоакъар — шитта я цхьа балха оесарла.

* * *

«ГАН» — 15» ЯХАЧА ОРГАНАЦА ӀАЛАШЪЯЬ «ОВТ—I»

«ГАН-15» гербицидно -химически машен трактора тӀехьа юзарех тӀехьара дӀаяккхарех болх хьалха чоагӀа чоалладе а дукха ю дишаш а бар.

Ставропольски края «Правда» колхоза рационализаторашта предложени елар «ОВТ-I» хий деттача трактора тӀехьа юзача тишача опрыскивателя тӀаьхнар «ГАН-15» яха органаш. Хьанча турбацица віашагӀхеттар насосни установкех «ГАН-15» органаш. Моллаш тонаш чуоашна лаьтта 15 метрага дӀакхоачаш морадрахи хӀаьта йойлаь моллаш чуйола сикосташ йоаккхагӀа иран віаштӀехьдаьлар хьалагӀа 3,5—8,5 гектара мера на тохаш хинна моллаш 10 гектаре цхьан сахьата тоха.

ДОАГОРА УЧЕТ Ю

Юртбоахама машенашта мел доагор эш хьожаш укх тӀеххьарча хана дукхагӀа пайда эоара шераш тӀа юкъаозаш латт хьалхе а белгалаь дозал в объем а лоархӀаш болх бу прибораш. Бакъда, цу прибордй торо яц балла тӀа моторамел доагор эш, из мел доагаду тахка.

Ульяновски юрта боахама института болхлоша шоаш дага а лаьна хьаьнй, тайп-тайпарча машений двигателаша балха тӀа мел доагор доагаду хьахьёкха прибор. Балка практике техачуя тӀехьагӀа гучадаьлар уж геттаро' дика болга.

И. МАЛТАК,

Нохч-ГӀалгӀай Ӏилма-технически информацен пропагандан Цӏен инжинер.

КУБА. Толаме кхочашдеш латт баха мах мехка кхаеча дугаца Ӏалашъелга.

Мехка ялх провинце віашагӀдевнад дуга кхеду специализированни болхамаш. Деррига лаьтташ нарадерзадьечул тӀехьагӀа 230 эзар гектара тӀа дуга кхедерга дига.

СУРТА ТӀА: мехка керда хьалъацчарех йола дуга доакъаду цхьа сушилка.

Пренса Латина— ТАСС сурт.

Вежарий АйдамировгӀар

Ӏалхан-Юрта бахача нахе дика бевзаш ба АйдамировгӀар дезал. Царна юкъе воккхагӀа вола Хьайбулла нийсвенна саг ва.

Даьй-мехка тӀом болча шераш-ка Хьайбуллай я віаматгӀа волча, цун вешийг Хьайбуллай я шоай вахар къахьегамна дукха дийзар. Цу хана деш цӀаккха а балха юстара ца латташ болх хилагӀа болчча шоай гоаза кулгаш тӀаухийташ хьевоагӀа уж шиь. ӀӀамига волаш деша торо хилацег я, шийна белача балха тӀа вахар Хьайбулла. Тхьо шу гаргга ха я на калошка балхаш деш, налаташ кхедеш вола. Цун дика болх хьалхагӀа Казахстанерча боахамашка, тӀехьагӀа Грозненски районерча «Ермоловский» совхозе а белгалъяьхаб Сийлен грамоташца, ахчан совгӀаташца, баркалаш аларца. Укх тӀеххьарча шерашка из болх беш ва совхоза шоллагӀча отделене аьшка-пхьар а волаш. МоллагӀа ояхал еха, машен сеца моттиг нийсъелча из волча боагӀа совхоза механизатораш. Дукха хье ца беш дӀабохийт уж Хьайбуллас.

Хьайбулла дахчах хӀаман еча комбинате дикагӀа вола оператор ва. Комбинато ирахецача дахчах плитай дикал ший балхаца дузаденна долга хов Хьайбуллайна.

КПСС XXIV съезда решенеша лераш гӀоздаьхача вежарий АйдамировгӀар еррига уйла тӀаерзаь я пятилетка хьалхарча шера хӀара ди ударни хилийтара. Коммунистически къахьегама ударникаш уж хилара кхы а бехктохамегӀа бу цар болх.

Вежарий бувцаш ца хьоахабича бургбаш цар дезал я.

Хьайбуллай сесаг, Яха болх беш я дахчах хӀамаш еча комбинате станочницалла, цар воӀ Аляк школа чакхъяькхачул тӀехьагӀа училище дийша я вежна совхоза гӀиллоашъеча бригаде дикагӀа волла камейщик ва Хьайбуллай сесаг Аймани е я ший мар волча «ДСП» цехе болх беш, Уж а ба коммунистически къахьегама ударникаш.

Цхьан дешаца аьлча массане лоархӀаш а сийдеш а ба вежарий АйдамировгӀар, цар дезал.

Я. МУЕВ.

ЯЛАТ—ДАЬХЕННА

КУЙБЫШЕВ. (ТАСС корреспондент). ЙӀайха ха латт Поволжье. Цхьабакъда областа механизатораша лаьгӀбалийтац болх. Миллион гектара тӀара ялат чуийна даьнхад — яханча соьгӀа.

Дуккхача боахамашка ялат дика хьайкъа. Похвистневски районе дукха хӀама ца яшаш 20 центнер чуэц цхьан гектара тӀара. Цул дукха кӀеннагӀа чудахьа Ставропольски Кинель - Черкасски районашкарча механизатораша я.

ДЕШАРХОШТА — БӀАЙХА КХАЧА

1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара пхешера планагӀа йолча КПСС XXIV съезда Директиваша дӀаъадаьд: «...общественни кхачан предприятей сеть дикха шерье, къаьстта а производствен дешара заведенешкеэ». Из декхар кхочашдара чӀоагӀа теркам тӀабохийт республика потребительски кооперацие.

Юрташкахьарча хьалаца дешархошта кхача віаштӀехьбоаккхалга шийн башхалонаш йолаш да. Вай республика территоре тӀа дукха я ких кӀезига бахам, юхьанцара ярш мара школаш йоацаш йола моттигаш. ХӀаьта лакхерча классашкарча дешархой 3—4 километр гаьна, хотта, шелал яр аьнна на Ӏеш ахк болъ школе деша. Цу гӀулакхо дукха ха а ица а бодбе бева цар. Цудукъа чӀоагӀа йоакхо лиш яргьац школашка берашта даа хӀама хилийтара. Из йоакхо еча цхьатарра дакъа лаца деза мах бева организацей болхлоша а, школа директо а, родительски комитетана а. Берригача дешархошта кхача хургбола гӀулакх віаштӀехьдоаккхалургдац уж берригаш а цхьан оарцагӀбоалаш хилча мара.

ХӀана республика юрта районашка 359 общеобразовательни школа я, цу дакъе: юкъера — 155, бархӀ шера — 146, юхьанцара 58, хӀаьта цига дешаш 180 эзар саг ва.

1970 — 1971 дешара шера цу школашка (кертерча дакъе юкъерчен бархӀ шерарчен) болх беш 94 буфети 9 столовни хиннай. Республика юртарча школаех кхача кийчбеш 29 процент я. Нохч - ГӀалгӀай респотребсоюза кооператораша юрташкарча школашка берашта кхача кийчбелга віаштӀехьдаккхара тайп-тайпара формаш лех. Эггара хьалха, чӀоагӀъю юртарча школай общественни кхачан предприятей материально - технически база. Юрташ, станицашки віаьнагӀ я ггаш, йоккхий, тоаенна, городий хьисапера поселкаш еш латт. Къьнарча школьни зданей метта хьалъувтт чухь столовештен буфеташтен лаьрхӀа помещенеш к цар чу латташ торгово - технологически холодильни оборудовани я йолаш йола керда типови школаш. Цу школашка завтракаш обедаш лоаттаду дешархошта республика потребительски кооперацие., Дукххача юрташкарча школашка, масала, Наурски, Ведана, Шаьла, Урус - Мартана, Шелковской, кхыча районашкарча буфеташ чухьа помещенеш тоа администрацие, цхьабакъда, кхача кийчбе хьалаш хилийтац. Миштача хьалашка завтракаш обедаш юхе гӀоллерча кооперативни столовешкара тӀаххуъ, хӀаьта буфеташка юха дӀоаду из.

Помещенеш ца хилар бахьан долаш берашка кхача кийчбелга віаштӀехьдаккха торо йоацача Орджоникидзевски, Шелковской, Наурски станицай юкъерча школашкара дӀаьхаь ди долча групнай дешархой массанеш а лаьрхӀача потребительски кооперацие общественни кхачан предприятешка хӀама на диача на болаш ба. Миштача моттигашка къаьстта оттаьча меншока хьежжа кийчду берашта завтракаш обедаш. Обед дикача хана [illegible] хӀамо дукъта віаштӀехьдаккхара хьалаш я столови хьалтовсаду.

Кхача кийчбелга віаштӀехьдаьккхача общеобразовательни школашка дешаш 80 эзар соьгӀа саг ва, дешар аьлча берригача дешархоех 45 процент. Цхьабакъда, школашка кхача кийчбелга віаштӀехьдаккхара дакъе хӀана я цӀенхаштта кхоачамбоацараш да.

Колхозашен совхозашен вергӀча маьхех кхачан продукташ телац школашта. Дукха школьни буфеташ (Грозненски, Надтеречни, Шаьла, Советски, кхыча районашка) къечен кӀезига хьттувболчен, на хилча дергдоаца санитарно - гигиенически хьалаш доацача, хьаухаш хийн кухонни кхуврчаши доацача помещенешка я. ДукхагӀа йолча буфеташта шурий продукци, кофи, чай, даьтта, кхача юкъе йоалла чаьнка чӀоагӀагаш яц, кхьдола кхоачамбоацараш да.

Наьсарен, Советски, Грозненски, Шаьла, кхыча районашкарча цхьайолча школьни буфетех продовольственни товараш (консерваш, кондитерски изделеш, шекар) доха ларкаш яьй.

Шурий заводаш райцентрашка яц, хӀаьта Советски, Ведана, Нажай-Юрта районашка шурий заводаш віаьлд я а яц, вешта йолаш ярашка я віаштӀехьдаьккхадац шурий продукци кагийча я айгачо а хӀамашка чуювттагла, хастаста моттигаш нийслу тӀоа боагӀа, къаьстта Сунженски шурий заводе, хӀаьта цу кхоачамбоацараша чӀоагӀа новкъале ю школашкарча буфеташтен столовештон шуреи шурий продукци лоаттара.

Дуккхача школашкарча буфеташ общественни кхачан оздоларни предприятешта гаьна яда, хӀаьта царна кхача тӀаузна хьийта транспорт тоьаш районашка, цу тӀа а шоай транспорт йоллашехьа я цу гӀулакха нагахьа из ла школай директорашта.

Дукхача школашка дӀахоли шоай участкаш яц, нагахьа санна хьаре, цар продукце йиш хургйе таргьар кхачанга бода мах лакхбен блюдай ассортимент бе-бе хилийтеш.

1970 — 1971 дешара шера респотребсоюза правлене цкъа санна дуккхаза а дийцах дешархой кхача тоабарех нарна торгова гӀулакх дикагӀа дарен дешаш, белгала аьлча, кхача дарегӀа хилийтар дукха 1971 шера 1 [illegible] ре зена общеобразовательни школашкарча буфеташтен столовештен йоккхача продукцето тӀера [illegible] Ӏаьхай.

Хьалаш хала дале а, Нохч-ГӀалгӀай АССР просвещене министерствий Респотребсоюзи 1971 — 1975 шерашка юртарча школай буфети столовей сеть дикха шерье лаьрхӀад керда типови школьни зданеш эксплуатаце дӀаялара, школьни буфеташтен столовештен къаьстта помещенеш хьалъяра чотах санна, миттa буфеташта классни цӀенош къоастадара чотах а. Оттаьча планага хьежжа пятилетка шерашка юртарча школашка хьелла лорхӀ 67 столови 86 буфети. Цу тайпара, 1975 шерал республика юртарча общеобразовательни школашка болх беш хургъа 180 буфети 76 столовни, вешта аьлча цар чулоацаргба еррнгача школаех 71 процент.

Школашка кхача кийчбелга віаштӀехьдаккхар санна наччахьалхен лоархӀамеча деша мнъе хьинаре дакъа лацарга догдоахаш дургда вай хьунбоахама ОРС, юрта боахама министерства совхозаш, «Консервплодоовош» объединене совхозаш, «Грознефть» объединене УРС, «Чечено-ингушводстрой» ОРС, «Севкавдорстрой» ОРС, «Сектопрома» совхозаш, кхыяраш санна йолча, республика юрта районашка шоай доалахьара общественни кхачан предприятей йолаш йоцча организацеш.

Иштта цхьана оарцагӀа а даьна къахьийгача віаштӀехьдаргда юртара хӀара дешархе кхачанца Ӏалашне.

М. ТАНГИЕВ,

Нохч - ГӀалгӀай респотребсоюза воккхагӀвола инженер-технолог.

ГУРЖИЙ ССР. Нитахтирски совхоза укх шани Ӏалашъяргба 450 тонн йол, 1200 тонн силос, 300 тонн гӀожи доаъьар. Из кхамаш дика дукхагӀа хул.

СУРТА ТӀА: хаакъа тӀахьенаккхий (аьрдехьара эттехьа) доярка Мегрелишвили Этери, котоработнице мар Шеволадзе [illegible], кертера зоотехник Найрошвили Ламара йол доаттей хьежар ба.

И. ДАБИТАШВИЛЕ сурт.

ТАСС фотохроника.

ДОДАДЬ ДОАЛАДАЬ НУСКАЛ

ГРОЗНЕ. Аьтта, Грозненски [illegible] деравль даргӀаш керда пхьоза віаштӀердаь Цӏенош долча моттиге бӀаргаллара тхона из хӀама. Арабаьнна тротуара тӀа гӀоьла даьар дукха ах. Шоай аьнча йолаш машенаш лаьгӀлора, тайп-тайпара вонни ухийташ сигналаш телар. Хьалха аьнна йодар мило лестадеча тайп-тайпара бесаш долчи лентанца, эвашца, банташца его «Волга». Цунна тӀехьа кхы а дукха йолхар машенаш. Доала хӀама дезача денна кийчаль йир. «Волгаш» тӀара, «Жигулеш» тӀара, юртарча гӀалкаш тӀара пассажираш болаш, гӀалбохе бар. Пандар [illegible], хӀаьта цунна оттам халахаш фатя яр. Из дар, налхаш садаш яа дарра, сигале а лахьта а на тоьаш хиниа саг яр.

Цӏенахе кхосонш замеш. ГоргӀа техача тӀӀирго дӀакхьейнар улица. Хьалха аьнна йоагӀача машена тӀабайнар кагий [illegible] хьара хезар тхона тротуара тӀера детта цӀоагӀарч: «Шай-шай! Шай-цай!» Нускал хьалкхра ахе дезар улице ааенешкара. Залий тхьамада мел фу [illegible] [illegible] хан. Цхьа [illegible] гӀоадаш завелн болабенар.

Керда деаш віашагӀкхетара обычай хьакъехьа каст-каста дуьйц, пхуьс, [illegible] [illegible], белгала, хоза а шоай тайпара а а, цхьанраш кхы юхабоагӀаргйоацаш къасенай. ГӀалгӀайн воккхийи саг йоагӀача метте, масала, дукха дика хӀамаш белгалдоала далхарий ховлий, замей тоабдарца. Цхьан хана машенаш гӀоабелгаш тӀа баьгӀабеш кӀантий, кочдекха дой тхехьувлаш хилай. ХӀана кхы тайна а ха. ХӀаьта кхьберкета кхача беза дог, цар деги къовбелдеш дац ди хьакъабар, тонаш нкувнар. Уж хӀамаш хӀерае пш-ший тайпара кхетадеш да. Уж дувца я гаргла. Цхьабакъда, кхьан хӀанаш тӀехь массане а аьнтарра я уйла: кусакалх урдуь халар, нускал доладар — ширдайшер хилара.

Сий де метаргдеңаш йола къьнара традиции кӀанта я Къалбасела Кавказерча доакан халаньий — хьаьа-хе дег тӀара везаш тӀашар, віаша кьитъостаи дар, боккхагӀчар сий дар... Ие я къайбола а традиции бӀаьш шераашка яха метаргбоалла яр. Цу цхьан хана вийна цу шариӀато качесхкаш хӀола, вошче воккхагӀвола вешех йоцд сесаг дӀамегӀчо яххарзеш, енначе сесаг йоша шераьначе нейнебара ухийташ хама довеш кир[illegible] юхьлахьн уоттель наконаш ала юхадоегӀаргдоалаш дӀадаьха хилар. ХӀанз тамаш с хӀама долаш дац кхача къамех йола саг йоалаар-йатар, комсомольски хьисане из деладар, хӀаьта негӀаьа мара вийслец, саг йоагӀаш-йоаца дола дера ди лоамна наьха денаьамшка къьхарча ди Ӏаьдала гӀа чакддоахаш йола моттигаш.

Дувнхе хе хьалха гӀа хьа хьадоагӀаш ахьа хьалхъале кина да гӀалгӀай: «Цхьа гаьи тӀара Ӏобяьнкха Ӏаж кхы юха дӀалатина. ХӀаьта я цкьаза нийслу вийна йоккхенна Ӏолайга хӀамаш хьакъа традицей гаьнах дӀалатийта гӀертан йола моттигаш ХӀана са дунеа бедаш болаш долча хӀамо укх денношка дукхьал шеп-ама аьккхар гӀерад МалгӀабонера общественность.

Къаьнача городера Тайпка дукъагӀа керкача городе кхаьчар цхьа хоам: Борзое Ахьмада шийна кьола саг йоалаяьй. Цу хоана Тайпка дукъ тӀа хӀанз дешар гӀалгӀай массаара ловвар — лоахаш пакцар, деш халарий? Байса кьесахача хана вахах тулладуш доаладар сӀамигача саго нускал. ШогӀа дӀачу а аьнкха баьдеча саьнта, гӀанда тӀа Ӏохойвэр по из, хӀаьта ше истола дӀатӀа а веха тьаракье веза баганеттар. ХӀанз Ӏоха метаргвоайна дар гӀулакх. Ше шийх довкхайа деш веза я гъежаш, вайхёл де ха йоеанча ший нускало гӀийлача, елхаш етталуча белажаьнта, сьарг санна дигьаьча цун гӀоьлга бӀарахьежаш ветӀар Ахьмад.

Цкъа къаьнача МалгӀабоне хьакха урагӀьязя даттана йоккхачен сийрдачен школане юкъе гӀолла тӀехволаш латташ бургацах лоаеаш доахкаха берашта юкъе Ахьмада бӀарг гӀаеттаб ихелерча классерча дешархочун В. Лидайна. Цун дийтта шу шера ца хилча фуд? Ахьмада йаӀвсбӀаьрга я яйнай, хӀаьта цун нр йоалае беззи е эттаб.

— Да, — аьннад цо къаьнча Махьмалага, — са хӀанз тахьа итт шу даьннад. Саг йоалае хаьхьчай. Лидайна бӀарг гӀаеттаб ея. Цун даьца Вахьмуддинаца уйдоя доле дош дуаца етте ха. ЦӀна бер ма дий цун, хӀаьта миеаш ахчах дукха диза дала таман а я. Цу тӀа а совхоза бежги вохаллаьо, хетарганьа. доккхав де а ма доагӀий соца — зоотехникаш, дийшача сагина гаргело тоссаьрлараха.

Ший хийнаьне воӀо кхачча дуллаяже а оттанзар тхоаттикье итт шу даьнна. Махьмад, Дас шӀа аьцедор цунна, мебель яйнар, хӀана сесаг эцаргьа.

Тахьа итт шу ше доладаш Ахьмад, зоотехнически техникума курс ялхха ца Ӏеш, шоаза куробирий гӀанда тӀа а вагӀаа, къардагӀа хулиганство бахьан долаш цул тӀехьагӀа кьоал дарахо хлаван. Цунна, бакъдар аьлча хаш дар, урдуь яхар фий а вай кхаш сий доашаш дола ширача хьшач шеалеь во гӀулакх дарах, къаьстта а махре хха ха йоацача йиӀийа доагӀаш ца хилча, дира теӀазар деш долча РСФСР Уголовни кодекса ю шшта лоархӀ а. БорзоегӀар йохкар-эцар нуйухьа даьа къайлагӀа, МалгӀабика тӀера сигале седкъата сейдадацчача хана. Вахьмуддинов ПаьтӀаматен шоай йоӀах 800 сом бе деллар, хӀаьта къаеача курачен воахар — Лида.

ТӀеххьара минот хьагӀаотташа йолча хана дасл ванхеш йоӀех лочкъадеш ю «йоха» лаьрхӀа халар. Цкъа шийн ноаттьюот йокча кхача хана мара віаргаьйна лахцер цунна Ахьмад, цига лаьрхӀа вона хьмавар ю нускалл ше бар мах сон тӀехбаьнтабиьйеший хьажа.

МалгӀабике хабар арадаьлар: «30 шу даьннача 14 шу даьннар ює» аьнна. Дешархочуь араз доар ихераена классни кулгалхо Руденко Татьяна Лидай дай болча яхар. ЗаконегӀа доацар ма дулалар ваш, шоай кийтай араз ма ловдудалар яхар декхар дир. Махре йоа бийса хьеӀаяхача ю масеян ди хьалхагӀа Лидайца лаьрхӀа датаьлар хьалархо. Вокко йоахар бакь ма дий йа. хӀана укх сахьата махре гӀоргьа вийна лаьрхӀа хӀама долаш из но. шийе даргдар бархӀ класс йисте а кьнха хӀанаш тега Ӏоеадулга ха. ТӀакха, юхера я цкъа деша ца йоагӀаш йисар Лида. Бийсанна нӀоьрга я везе дӀабигар ба Ахьмада...

МалгӀабика городской халкъа судо ю воагӀаш дола тоӀашар дагӀ Борзое Ахьмада. Иштта уголовни дош гӀоттаданьа віаменача сиген нускален аьнито дукхьал я. Эдама хӀама техай. ХӀаьта а, дикъургховна сурташ латт са бӀаргашта хьалхашка: Грознески форда йисте бӀаргайна сакъердаме, доакха гӀалгӀай дорзар, цхьанна я тайпара цу традицена тарлуш йоаца махрӀата лоӀамагӀа боккьошта долча доазара иразах аьнна захта Лида.

А. ПОДОЛЬСКИЙ,

«Советская Россия» цӀача газета собкор.

МалгӀабик,

Нохч-ГӀалгӀай АССР.

БЕРАШТА—КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

Школа халкъа духовни культура дард я. Тlеь-тlехьагlа лакхлу цуп лоархlам. Советски школа керттера [illegible] да хьатlакхуш йоагlа [illegible] ца, доахьета lоманр, [illegible] дlаойвзийтар, кул[illegible] дlаойвзийтар, [illegible] те[illegible] коммунизм хьал[illegible] лех [illegible]кхебар.

В. [illegible] Ленин вазъ бlазъ шу [illegible]ре нахъа йолхаш тхо района школаша къаьстта теркам тlабахийтар дешархошта В. И. Ленина вахарнарен цо баьча балхацарен хьоххам а [illegible] кхетам балара ленинизмацен коммунизма идеалаштен тешаме хургболаш царна [illegible] балара. Цу [illegible] [illegible] боагlаш бе Горагорски юкъера школа [illegible]. Коллективо творчески [illegible] летар [illegible] долаш шера [illegible] цу [illegible] дешархошта кхетам балара ше къаьстта йоле системаш. Дукха теркам тlабахийтар ленински тlехьале дlайовзийтара, берригга дешархоша беш бола массово-политически болх тlаберзабаьбар Ленина идеи кхоачашъеш партен советски халкъов лоаттабу къовсам дlахьоккхара. Традици а хинна дlаэттар иоахалаш вlашагlдеттадалара сайренаш. Шерра дегlадера Ленина вахарца ювзаенна, советски халкъа революционни тlемен сийлен моттагашка походаш елга.

Дешара занятей, классе йоацаш еча мероприятей, пионерски комсомольски балха чулоацам идейно-политически болраме бар. Классе боацаш беш бола болх, урокаш тlа доацача хана береш йолкъха ха кхетамца вlаштlехькхаро, цар индивидуальни башхалонийн ханаш ма йоагlара лархlаро, берашта дешар хьехарен кхетам баларен деккараш кхоачашдара общественность юкъеоаро ноакъостал дир районе школашка дlадахача шера берий деша ккула лаьхдара, хlаьта «4-я» «5-я» йоаккхаш школа чаккхьхика нах дуккагlа хилар.

Дешабагlарий интернациональни уйлаш хьахилара дикагlйола школа я советски халкъа вахар. Дешар, хьехара-кхетам балара болх вахарца бувзаш хилча школа бераш кхетаду общественни дегlаалара законаш довзаргдолаш, советски халкъеи Коммунистически партен дикагlйола традицеш лелае, еза.

Дешархошта патриотически интернациональни кхетам балара дика опыт lоаьй цхьайолча школаша. Къаьсттача системагlа, дешар хьехара кхетам балара берригача процессе хадданаш бу из болх, кердача формаех а беш. Педагогически коллективаша берригача торонех пайда эц берех интернациональни доттагlал дола нах хьалхилийтара. Школашкара lена сийлен [illegible], кхьча союзни республикайн социалистически мехккийн дешархошца письмоща лоаттабу бувзам, туристски экскурс[illegible] походаш. Цу дерригане а патриотически кхетам лу дешархошта. Практика [illegible] Нулан кхаша СССР [illegible] истори [illegible] балара берий [illegible] дукха[illegible] тlабохийташ хилар, лаккду цар политически [illegible], интернационализма уй[illegible] царна.

Район[illegible] [illegible] уголокаш [illegible]енош. Горагорски юкъерча школа 70 гаргга волча иттлагlча классерча дешархочо Ильича биографи lомайир. Школашка хул дешархоша парте [illegible], производстве хьалха латтараш. Нохч-Гlалгlайчен нlи хезача нах[illegible] [illegible]. Дешархоша письмош кхухьийташ бувзам лоаттабу Польша, Болгаре, Румыне берашца. Хьаеш я интернациональни доттагlлен уголок, Аьхкий бераш Орджоникидзе экскурсе [illegible] хилар, Кавказа малхбузехьа туристически поход йир.

Хlанз Горагорски юкъера школе кийцлу «Тхо, тайп-тайпара халкъий бераш машара уйлаща дах» яха фестиваль е. Лекцеш, конференцеш, диспуташ ю, масала, «Дикача доакал во машар тола», и. кх. а.

Ленински темагlа беш бола болх школаца коммунистически кхетам балара беча балха дlакъаста йиш йоаца дакъа да. хургболча коммунизм хьалхерий личность хьахилара лаpд я цо.

Хоаш мадарра, интернационализм атеизм советски сата духовни куца керттера башхалонаш я. ЦаI шоллагlчуша лувзаденна да уж шиъ. Интернационализмо доккха дино дувцар, коммунистически нравственноста нормаш чlоагlъяра, атеистически тешам хьахилара ноакъостал ду. Шийн аргlана атеизмо, ше lилма миропоэзрие дакъа хьажрах, тарра ноакъостал ду къамий хьаштий дерригача советски халкъа, дунен социалистически содружества халкъий хьаштаниара йох[illegible]оаца нцьоагlа пайда кхетамра, интернационализм дегlайоалаяра.

Йоаккха моттиг дlалоац школай хьехархоша беча балха дешархошта эстетически кхетам баларо а.

lилмай лардаш берашта дlайовзийташ хlара хьехархочо дикадийтаи предмет дlахьехача хана цунна дувзаденна кхетам балара деххар. дlадовзийт дыхо дувцар харци lилма дувцар бакъ хилар. Масала, физика урокашка механика, йlовхаль, сердалоп, электричества законаш дlадовзийташ хьехархочо выводаш ю lалама явлений закономерностех лаьца, lиламал тlехйола кхенец, тамашеи ца хилар дlайовзийташ.

Химе урокаш дуккагlа йиш хулайт дуне дала ца кхоллар дlадовзийта. Астрономи lомадаро довзийт библе тlен къорlа тlен беш бола хьехам харц хилар. Цу урокаш тlа вlаши дустаи доаш шера хаьех lилман дынов дувцараш. Биологи, географи, истори, мотт, литература lомадеш а берашта атеистически кхетам балара пайда эц.

Дешархошта юкъе беш бола атеистически болх lилмай лардаш lоаьеча хива бау lац. Цунна юкъе йоагlа дуккха йола школен классей еш йоаца мероприятеш. Масала, Братски юкъерча школе литература хьехархоша хьаллхе а лелаеш дешархоша халкъа дына духьаларча кицайн дувцарийн сборник отталаьа, дына духьалара чулоацам болча картинай репродукцей альбом кийчдаьд. Цу картинаех лаьца бесела ю. Школай юкъерча планашта юкъеяийтай [illegible] хоштен бахача нахан ешаргйола лекцеш.

Ихаь бетта районе йир хьетlахуш йоагlача тlехьения коммунистически кхетам балара лаьца конференция. Цига воташ йир дешара дерригача шера баьча балха, хьатlаметlача дешара шера дешархошта хьы а дикагlа коммунистически кхетам балара хьахьевара рекомендацеш елар.

М. ТАТАЕВ,
Назтеречи раЙОНО заведующи.

Социализма мехкашка

РЕКОРДИЙ ХЬУЛКЪАМ

БУДАПЕШТ, 17 август. ТАСС корр. Е. Попова хьалойт:

Мехка дерригача [illegible] чухь этара [illegible] [illegible] чуйцед укх шера Венгре [illegible] ствени кооперативаш [illegible]. Мехка юкъера [illegible] хьалхха а [illegible], [illegible]тара тlера 28 [illegible] [illegible], хlаьта [illegible] бехамашка — [illegible] гектара тlера 35 центнер. Ка болча кхыча культурай — рожа, мукха, [illegible] — хьакаммаш [illegible] гlа [illegible], хlаьта [illegible] [illegible] а да.

Августа [illegible] [illegible] [illegible] а [illegible] [illegible] дахьар.

Ялат лоаттадеча меттигашка дина вlаштlехьдаьнна хьачулуна.

КЪАХЬЕГАМА СОЙГlАТАШ

СОФИЯ, 17 август. (ТАСС). Къахьегама сомгlаташца ноттьа[illegible] Болгарски халкъ 9 сентябре [illegible] — Болгаре социалистически революция нотьаьне 27 [illegible] дазара.

Хана 15 ди хьалха [illegible] 9 бетта производствени план [illegible] яхача Разградски заводе коллективо. Шу йисте даьлаьча [illegible] [illegible] сомгlа 5 эзар [illegible] [illegible] продукци яла дерlа [illegible] хинал хьалха кхоачашдаь пхоачаьхьалкхеиа 115 [illegible] тонн хlа (плана [illegible] 17 эзар тонн дукагlа) [illegible] [illegible] округе кертболча кооперативаши горзаваши.

Къахьегама сомгlатеи [illegible] [illegible] [illegible] сомгlа 6,5 [illegible] [illegible] [illegible] «Республика» яхача нормехки руднина шахтераша.

Ульяновски областе экономически этара низ болашагlа ирех я Ленина ордеи ениа Н. К. Крупско цlерагlа йола совхоз. Дlадахача шера боахама дерригача доахьоле 3400 эзар сом сомгlа пайда бир. Пачхьалкхенга ялат доахкара праь дикша, тlехкоачанйир, шозза сомгlа дегlабера ха болча ялатий хьуакьам.

Цо дерригие совхозга торо хулейт дуккагlа гlишлош хьаигае, механизации автоматизации балха шерра юкъеяха.

СУРТА ТlА: (аьтта агlорахьа ю): парткома секретарь Н. М. Шайдуллин, совхоза директор М. Н. Костин, «Приволжгипросельхозстрой» яхача Саратовски проектни института группа кулгалхо Н. В. Иванчук, совхоза керттера экономист Л. М. Леонтьева совхоз дlахо а дегlайоалаяра, генеральни планага хьожаш боаш.

Укх пятилетко гlишлошъера совхозо хьоладу 15 миллион сом. Хьалъяьнна лердl шиъ хьайбаш кхоаба комплекс, 65 квартира йола наха чубаха цlенош, участкови больница, торговя центр, спортивни комплекс, школа, интернат, кхыдола а гlирсаш.

А. ОВЧИННИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Сакъердаме хlамаш

■ 400 ТАЙПАРА ШИНАШ хьаю Воронежски шинни заводо. Из ба шоай тайпарий калийча спортивни карташта а, низ болча самосвалашта а, тракторашта а, комбайнашта. Лесковой автомобилашта лаьрхlа «кола гlиге». Хlанз воронежски шинаш цйю 30 мехко.

■ ДlАХО ЙОДАЧА хана Сибарегlара хий Аральски форда чу хьожадергдолаш долча трассашка лаьттан а мелиоративни токкамаш де болабенна казахстански lилмахой. Хий деккаргдоза, Иртышаи Аралаи юкъера хьакъоастадеш лаьрхlа лаьтташ белгалдеш ба уж.

■ ГlИШЛОНЕРА РЕНТГЕН. Массехк минота цемента анализ ю кердача советски рентгеновски приборо. цу цхьан хана пробаца мел алюмини, кальци, кремни, овшк да хьа а хьокхеш, 0,005 градусага кхаччаца ниайга хьохьокх прибора.

■ КОАРТОЛАШ «КЪОНЪ-ПР»! Коартолаш «къонъергдола промышленни питомникаш яха лаьрхlад Казахстана къулбехьене. Форда уровне тlара 1.700 метр лакхача моттиге дlайийча шерача моттиге кхель коортал ший массадолча хlаманца хувцилу, цунцара шекари крахмали алсамдоал карап дlаерзи дикагlа хул уж, кхоалагl дакъа лаккху хьувкъам, лоамашка кхеиза йолча коартолийра.

Доазол дехьара

ГЕТТАРА КЪИЗА КРИЗИС

Вашингтон. Президента Р. Никсона радиом телевиденен гlолла къамаьл даь доллар «кlалхара даккхара» США правительства дена чрезвычайни гlулакхий программа юкъеш. Президента яхачох, «укх тlеххьарча кlираша спекулянташа тотальни тlом дlабоалабаьб американски доллара духьал.» Цудухьа США правительствас гоцам баьб «доллараш дошоцен кхьча резервии авуарашцен хувцилга соцадеш.» Вlашагlкхийттача Штаташка кхьча мехкашкара тlаккхухьача товарашта 10 процент налог тlатохаш, кхьча пачхьалкхенашта деча ноакъосталла программа 10 процент лохъеш, Вlашагlкхийтача Штаташка алапи мьахаш 3 бетта совцадеш, и кх.

Президента Никсона йоалар доллара позицеш цlенхашта мелъьар «дунен халкъаншта юкъерча валютаца гlулакхаш лоладеча спекулянташа баьча балхо, — из американски экономика чlоагlа хиларца хlама доагlаш а дац. Боккъалдар аьлча доллара кризис американски капитализма геттара къиза кризис хьахьоккхар малий. Телевидене гlолла Никсона аьнначу тlа я кlезига мукlарло дац цунах лаьца.

Президента аьлар Вlашагlкхийттача Штаташка хозаш я эгlайгlаш аларен оазаш. лаккху, вай хаиаш а воай низах вай бlубенна хилар а доходеш йола шеконаш.» Р. Никсона мукъарло лаьчох. США-не хьалхашка латта дунен экономике штаташ керттера моюк болаш юсаргья е шоллагlча, кхоалагlча йиъалагlча моттигаж кхоачанбаь lергьа [illegible] ара.

Американски экономика гlулакх талхаш хиларах лаьца «кхераш дайнар» президента. Цо «теркам тlабахийтар бе болх ца хилар лакхдалара, «мьахаш лакхдалара вона лоскаш.» инфляцека.

«Инфляцие къоал лу хlара американцаша,» —аьлар Р. Никсона.— Пенсе а баха, цlаккха а цa хувцалуш йолча доходех бахача 20 миллион болча американцашта къаьстта чlоагlа lатхъ из. Хьалха цlаккха а ца хиннача тайпара хала да хlанз цlен кошошта шоай делала бюджет дlахийсъе. Халача хьал тlа эттар маьхах болх беш бола 80 миллион болхлойи гlулаккера нахи а. 1966 шера денз 19% шерага кхаччалца дlадахана тlема диъ шера вай алапена тlаккхийттар лакза дlадахкхад маьхаш лакхлалара.»

Президента заявлене шатта хьахьеххар США довл деча гlоаралца мечха тlеоттаячча кризиса кlалхара довлийта эттара хьалха къахьегамхой чотах де лаьрхlа правительство хилар я. Президента хьахьайкадьчогlа алапи лахха доллийташ соцадаро хlама тох инфляци хилар баьъм долаш алапи дикка лохденнача дуккхача американцашта.

Правительствас цу дана чухь корда доккха сомгlат делар монополешта. Кердача оборудованега дlайохкийтача капиталовложенешта лаьрхlа монополешта 10 процент налогови льготаш елар правительствас.

Вокх оагlорахьа, «налогаш кlезигьярех ваше чуйсагlана доходех лайнар мегаоттадара» пачхьалкхен расходаш 4,7 миллиард доллар кlезигъю. Президента заявлене тlа тlема йоккхий расходаш кlезигъерах вlалла а хlама дувцаш ца хилча, тlаккха из да социальни хьаштешка, унахцlена доарйга, просвещенега, и. кх. дlайолха расходаш дlахо кlезигъергдилар.

Американски экономике чрезвычайни гlулакхаш дергхиларах президента Р. Никсона йо заявлене кхыча капиталистически мехкашка тlайийнар. доккхий хlамаш дергва яхаш шерра дlадоаржадаь дсллайшеха. США правительства моти кризиса кlалхара баккха ца могаш хилара дола мукlарло хиларах тарра. Лондоне, Цюрихе, Токиоте, кхьча финансови центрашка Р. Никсона даьча къамьала йола сиха реакци хилар доллара мах кхы а лохлуш.

(ТАСС).

Тlеххьара хоамаш

ХАНОЙ, 17 августа. (ТАСС). АПО яхача агенствас беча хоамах, Къулбехьен Вьетнама патриоташа Бахо яхача районе моастагlчун позицешта атакаш еш 15—16 августа йус моастагlчун 317 салтеи ансари вийна а човвиш я тlеравьяккхар.

15 августа цу районе Мохк мукъабаккхара эскара подразделенеша сайгонски марионеточни эскара форда пехотиний рота ерригга а хlалак йир.

Июль бетта Куангчи Тхматхиене яхача провинцеиа Мохк мукъабаккхара халкъа тlема ницкъо американо-сайгонски эскара 400сагlа салте строяни юкъера ваьккхар, 25 тlема машен йохайир, 6 вертолет чуйттар, дукха трофейни герз карадерзадир.

ЙОККХА СОБЫТИ

УЛАН-БАТОР, 17 август. (ТАСС). Вlаши Экономически ноакъостая дара Совета 25 сесси СЭЙ членаш долча мехкий социалистически экономически интеграци дегlайоалаеча вlаши лелалу гlулаккаш дlахо кlоаргдарен тоадарен комплексни программа цаьь барт я болаш могаярах лола хlама чулоацам лоарххlам бола событи хилар, аьлар МНРП ЦК Политбюро члена, МНРП ЦК секретар Д. Моломжамца столицен партийни [illegible] активе къамаьл [illegible].

Комплексни программа— из социализми коммунизма хьалъеча керда коталонаш йоахната, машари дунен халкъашта юкъера кхерамален lалашъеча исторически лоархlам болаш хургйола творчески хlама кхоллара программа я.

Фу дов США Вьетнаме?

Хlанз Малхбузе дукха дувц, из а ду Вьетнаме американски эскара йолча моральни деградацех. Командованенна тlа-тlа халагlа да шоашта хийра лола хьашташ бахьан йоа безам болца нах тlем тlа бахийта.

Малаш-б уж къона салтий? Духхагlбараш болхлой ба, эскаре бахалехьа е кхьча тайпара царна бийзаб тlема, духьолара болаш. Царех дуккхабараш дог тохадаийта бар вьетнамски халкъа тlаэттача lазапаша. Цар кхетадац шоаш укхаза хlинаб, уж кlаьдбеннаб... Вокх оагlорахьа, укхаза тlа-тlа кlезнигагlа ийсолуш боле кадровой салтий я тешац котало йоаккхаргхиларах. лоацалуш воацача моастагlчунца тlом баь шоай вахара кхерам тlаоттабайта раьза а бац.

Цу дерригенех цхьа вывод я мара ягlаш: нагахьа из эскар Вьетнамера арa ца доале, цо из цlенъаь хlалак ергья.

lиз волчул йоккхагlдаь дувцаш хlама дац. Дуккхача хена къайлагlа лоаттадь факташ йовза яьннай хlанз. Салташа тlом бе баха ца туга моттигаш тlа-тlа дуккагlа хул, «къиза» лоархlаш йола эпсараш боабаь моттигаш я я. Тlа-тlа дуккагlа хулаш латт тlема пацифистски организацеш США а сенна, Вьетнаме а. Кхаь шера эскарера бийдда нах шоззаь дуккагlа хиннаб. Дlалахача шера духхьала лаьттарча эскарах къаьстар итташ эзараш нах. Вьетнаме да бахар дукха эскаре ца баха США-ра бийдда дlабаха эзараш бола къона нах ца бийлача а.

Цул согlа, цхьа нах бовбайтанза ерг ца хиларах боле тешам байна дола американски эскар ше Къулбехьен Малхбоален Азе кидарагlа отталаьча мораль йохаена хьал тlа да. «Джи-айс» моттига бахача нахаца лоладеча гlулакхаша lаьрша рынок шеръяргва, къоал, простигуци, спекулянц лекхъярга, нах хlама я телаш шийтаьа бахарга никарел согlа дика дац. Ха йоаер духьа, шоаш лелалдер дицдалийта, цу уйла ца е салташа маларам мел, наркотикаш лелаю.

«Американцаша хетт сенца яшха йоагlа чlоагlа майрен кинцкатийсх йолча вьетнамски патриоташтех дог доацача сайгонски салташтен юкъера вlашдухьале? яхаш. Хlаьта цхьан халкъа къонгаш мабий уж? Гlулакх латт вьетнамски патриоташ шоай вахар дlаяхи дола гlулакх из да довхlаш хиларах тешарах.

Вьетнаме тlем тlа яйна lац США-и цар марионеткан эскар. Цига йов Вlашагlкхийттача Штатий йолаш йолча общественно-политически строяи кхьча халкъашта цо мел деча хlамани.

Жан-Морис ЭРМАН,
французски публицист.
(АПН).

ПОЛЬША. Хинал ялх бутт хьалха боах ба йолаллийтай Глогувера (Заоваргурски заоводство) цlесто лоаладеча комбината хьалхаро аргlа. Укх шерра а мехкага кхоачаргдe 40 эзар тонн электролитически цlеста. Из хургья Европа эттаро йоаккхагlчарах йола цlеста лоаладу комбинат.

СУРТА ТlА: хьалхаро цlеста лоаладеш латт.

ЦАФ-ТАСС сурт.

ЦlЕЙ ДОЛЧА ДИЙНАХЬ

Массехк ди хьалха кхадаьд вай физкультурникий Ерригсоюзни Ди. Цу дийнахь вай республикан горсдий а юртий а цхьаккха а стадион, цхьаккха а волейбольни, футбольни площадка яцар яьсса. Ерригача районашка чакхъяьхар тайп-тайпарча спорта тайпех йола цlейне зетаь спортивни яхьаш, хlаьта юрташка спорт дегlайоалаяра толамаш дахарах сомгlаташ делар дикагlа болча «Урожай» ДСО спортсменашта.

Грозне-м lурре я дlадоладир спорта цlей. С. М. Кирова цlерагlча парка кхиннача «Низбараши кадайбараши» яхача цlейн программана юкъе яр волейболах, баскетболах, теннисах, айгача атлетикех йола яхьаш. Хlаьта сарахьа «А» классе командаштен «Спартак» ДСО кийчоа группа командаштен юкъе яхьаш хилар. Юкъера я спортивни яхьаши вlашагlкхетараши чакхдаьначул тlехьагlа физкультурникашта лаьрхlа художественни самодеятельни коллективай концерт хилар Вайнахарча театре.

Цу тайпара сакъердамех хозен чакхдаьнахар шоай цlей вай республика берригача я физкультурникаша.

Къаьстта ала безам ба Орджоникидзе цlерагlча стадионе кийнахоз. Физкультурникий парад. Цlей торжественно хьалийллар. Сомгlаташ далар дерригача духен тlа цlи хеза болча спортсменашта Л. Турищевайна, С. Хасминовна, О. Давидина, кхы я дуккхарача. Цул тlехьагlа эрителаш хьежар беговой нилкъаш тlа, стадиона тlа, спортивни площадкаш тlа чакхъяьннача яхьашка. Цlей чакхдаьлар Нохч-Гlалгlай республике хьалхара моттиг оккхара футболах йолча яхьаща.

М. МЕСТОЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллец Грознен хувцалуш моркаш я йолаш, цхьацайолча моттигашка юкъ-юкъе кlезиг - дукха догlа я доахкаш, ди а къувкъаш. Малхбузехьара гlаьхьача бозрене мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гlолла 25—30 Грозне 28—30 градус йlовхал йолаш хила а тарлу. 20 августера, 23 августе [illegible], [illegible] моркаш а йолаш, хьалхарча юкъагlа цхьацайолча моттигашка кlезиг-дукха догlа я делкаш, лоаме чакхдоалача хана доак а доалаш, хьала лостам боаццаш, республика къилбаседехьарча лаькъа тlа малхбузехьара гlаьххьача бозрене мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 14—19, денонка 24—29 градус йlовхал йолаш хилен мег.

Метеостанци.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

Хьажа, ладувгlа

19 август
ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.00 — Передачай программа. 17.55 — Дешархошта фильм. 18.10 — Телепередача (вочий, эрсий меттала). 18.40 — Кицаш (вочий, эрсий меттала). 18.40 — Ки[illegible]. 18.50 — Дунен [illegible] [illegible]. 19.15 — Доккъарий [illegible]. 19.30 — Футболах йола СССР [illegible]. «Спартак» (Москва), «Динамо» (Москва) (ЦТ). 20.15 — Шоана фильм. 20.30 — Передачай программа. 20.30 Футбол. [illegible] 21.15 — Ленински комсомол [illegible] [illegible] театре спектакль.

РАДИО

6.30 — «Пятилетка» хьалхьетеш [illegible] (гlалгlай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.55 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28—«Сердало» газета обзор. 7.35—Москва. 8.00—Болети ашараш (эрсий меттала). 9.00—Москва. 9.15—«Коммунизма хьалхалттарем ба» яха передача (эрсий меттала). 9.30 —«Шоана, кхалнаь» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.50 — Ашараш. 10.00 — Москва. 16.00 — «Къона тlехье» (нохчий меттала). 16.15 — «Халкъа тlахь[illegible] болх беш бае» передача (гlалгlай меттала). 16.30 — Нохч-Гlалгlай ашарий концерт. 17.00 —Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 18.40 — Москва.

20 август
ТЕЛЕВИДЕНИ:

11.00 — Дешархошта. Мультфильм. 11.20 — Дешархошта. «Увольнение на берег» яхе художественни фильм. 17.55 — Передачай программа. 18.00 — Телепередача (гlалгlай, эрсий меттала). 18.30 — Хоамаш, реклама. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — «Дlахьача замах юкъахь во гlулакхаш дlадаха» Вас-Хьаджа яха пайда дукха тlехье латтарехи. Передача [illegible] (нохчий меттала). 19.00 — Ве[illegible] тlера хьалийца фильм. 19.20 — «[illegible]». 19.45 — Шоана. Фильм. 20.00 — Республикан хоамаш. 20.20 — Передачай программа. 20.25 — Лере беседа. 20.35 — «Кавалера вина сег» яха художественни фильм. 22.10 — Ашарий тахгlа да.

РАДИО

6.30 — «Юртара хlахарамь» (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленински некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.25 — «Ленина парте ируlарер ю» яха очерк (гlалгlай меттала). 8.40 — «КПСС XXIV съезда решенеш—байарагl» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 9.15 — Кавказе халкъий ашараш. 10.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Илланча доттагlаш долчанне» дола концерт. (нохчий меттала). 16.30 — «Агитбригадаш чий тlа я» яха корреспонденци (гlалгlай меттала). 16.40 — «Царна йойсел [illegible]» яха радиоочерк (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала). 18.40 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам—3-30-11; жоапалхочуча секретара — 3-34-30; партийни вахарен культурай, промышленностен отделай — 3-43-30; юрта боахама отдела — 3-43-30; письмий отдела, бухгалтерия — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-00; зам редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-43-30; отдела сельского хозяйства—3-43-30; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/34.

СФ05174. Заказ № 7796.